

Listy Peckovska

Ročník XVII / číslo 2/2007
Červenec - září 2007

Časopis přátel Harantova městečka a okolí

Z obsahu:

- Léto na hradě - strana 3
- Pecka vzpomínala na Josefa Štemberku - str. 7
- Drahé kameny v okolí Pecky - str. 8 - 13
- Vesnice na Peckovsku - Bukovina - str. 14 - 20
- Vzpomínky na Pecku - str. 23 - 25
- Akce na koupališti - str. 27

Vážení spoluobčané,
jaro se s námi ani nestihlo rozloučit, protože léto nastoupilo v plné zbroji. Již jsme vyzkoušeli, jak chutná přivalový déšť a co dovedou napáchat kroupy. Doufejme, že nás příroda dalších nepříjemných překvapení ušetří.

Rada obce se rozhodla vydávat měsíčně informační list o tom, co je právě aktuální, jaké kulturní, sportovní a jiné akce jsou v Pecce a okolních obcích pro vás připravovány. Měla by ho obdržet každá domácnost. Naším hlavním cílem byla větší informovanost našich občanů a tím nahrazení obecního rozhlasu. Vydávání tradičních Listů Peckovska pokračuje v obvyklých čtvrtletních cyklech.

Letošní rok je bohatý na změny, které se dotknou nás všech. Jedná se o závažné změny vodního zákona v oblastech povolování odběru podzemních vod

(studny, odběr vody čerpadlem z potoka, rybníka) a povolení k vypouštění odpadních vod (septiky, žumpy, čistírny). Ti z vás, kteří vodu odebírají, musí požádat do 31.12.2007 Odbor životního prostředí v Nové Pace o povolení k odběru podzemních vod, do 30.6.2007 je možné požádat o prodloužení stávajícího povolení.

Co se týká vypouštění odpadních vod, je situace následující:

V letošním roce bude zahájena výstavba splaškové kanalizace a čistírny odpadních vod v Pecce. Každá nemovitost (kde to bude technicky možné) bude napojena na tuto kanalizaci. V tomto případě není třeba žádat o povolení k vypouštění odpadních vod (projekty na připojení jednotlivých nemovitostí jsou v současné době zpracovávány projektantem panem Librou, kterému pomáhají pan Mašek Josef a

pan Plecháč Jaroslav).

Pokud není možné napojit se na splaškovou kanalizaci nebo splašková kanalizace není vybudována a nemovitosti jsou odkanalizovány přímo do vodoteče nebo pomocí trativodu (vsakování), je nutné do 31.12.2007 požádat o stanovisko správce vodního toku a poté o povolení k vypouštění odpadních vod Odbor životního prostředí v Nové Pace.

Pokud není možné napojit se na splaškovou kanalizaci nebo v obcích je veřejná kanalizace vybudovaná pouze na vody dešťové, je třeba požádat majitele kanalizace Obec Pecka o souhlas s napojením, kde budou stanoveny parametry znečištění, při jakém je možné do této kanalizace vypouštět (jedná se o nemovitosti se septiky, čistírnami, jejichž přepady jsou zaústěny do veřejné kanalizace).

Pokud je nemovitost odkanalizována do žumpy, musí

být zaručena nepropustnost jímky a ta se musí vyvážet. Při kontrole bude vyžadován doklad o likvidaci na čistírně odpadních vod.

Tyto informace a formuláře žádostí lze vyžezvednout na Obecním úřadě v Pecce nebo stáhnout z internetu www.obec-pecka.cz - odkaz úřední deska.

O případných změnách a novinkách akce Čistá Cidlina (výstavba kanalizace a čistírny) vás budeme průběžně informovat na internetových stránkách obce, informačním letáku a na úřední desce.

Od 1.července 2007 se úřední deska Obce Pecka stěhuje na objekt obecního úřadu, kde je nově opravená informační tabule.

Dovolte mi popřát vám krásné prožití léta, mnoho pěkných chvil s blízkými, načerpání sil a energie.

Hana Štěrbová

Pecka ožila historickým zpěvem

Počasi popřalo osmému ročníku Harantovských slavností historického zpěvu, který proběhl o víkendu 15. až 17. června. Do Pecky se sjelo dvacet pěveckých sborů z celé republiky, jejich pěvecké výkony hodnotila odborná porota v čele s doktorem Martinem Horynou z Pedagogické fakulty Jihočeské university v Českých Budějovicích.

Harantovské slavnosti zahájil v pátek večer svým koncertem Kühnův dětský sbor, v sobotu se v kostele sv. Bartoloměje a v rytířském sálu hrad konala pře-

hlídka sborů. Porota následně ocenila tyto sbory:

- Capella Moraviae (Brno) – za stylové provedení dvojsborové skladby
- Víceméně v tónině (Praha) – Laureát
- Slavičci Praha – za vyspělou hlasovou kulturu
- Okt Opus Praha – za provedení skladby Orlanda di Lasso
- Dívčí pěvecký sbor SPgŠ Kroměříž – za výborné provedení povinné skladby.

Na závěr slavnostního víkendu, v neděli ráno, zazněla v kostele latinská Pětihlasá mše Kryštofa Haranta.

-vk-/-šk-

Slavičci z Prahy si z Harantovských slavností odvezli nejen ocenění za vyspělou hlasovou kulturu, ale i nezapomenutelné zážitky z noční návštěvy hradu.

Foto -vk-

Cestovatelé přispěli na Adžamal

Pozvání na v pořadí už druhou cestovatelskou besedu na hradě přijala v sobotu 2. června peckovská cestovatelka a malířka Marie Jiříčková.

V černé kuchyni vyprávěla o svých dobrodružných cestách po Austrálii, Americe, Hong-Kongu, Brazílii a Egyptě. Svůj zájem vždy zaměřovala mimo turistické atrakce, spíše k životu obyčejných lidí, s nimiž se dokázala nejen domluvit, ale i sžít. Poznala tak problémy australských původních obyvatel aboriginů, hovořila s americkými tuláky i pouštními beduíny.

Výtěžek z dobrovolného vstupného na besedu byl stejně jako vloni předem určen jako příspěvek některé z humanitárních organizací.

Tentokrát jsme zaslali 330 korun na projekt Adžamal

Poštovní poukázka A	
Podací lístek	
Podací číslo	Den podání
504310	19.06.07
Zna	Podací číslo
504310	02003
Česká pošta, s.p.	Cena služby
Č. 47114983	20.00Kč
	Částka
	330.00Kč
ČESKÁ POŠTA	7655 114 541 41 51
Účel platby	ADŽAMAL
	-330,- Kč -
Slovy	Trioslažka
	Kč -
Adresa majitele účtu	O. P. BERKAT
	PRAHA
Č. účtu /	633633/2400
Růd banky	
V. symbol	337
S. symbol	
Odesílatel	HRAD PECKA
	504 P2
Č. účtu	/0300

- Zdravé oči pro Afganistán organizovaný sdružením Berkat. Jeho iniciátorkou je významná česká novinářka, válečná zpravodajka a humanitární pracovnice Petra Procházková. V Afganistánu se mimo jiné setkala s téměř slepým chlapcem Adžamalem. Zjistila, že problém ztráty zraku, způsobený často podvýživou a tělesnou námahou, je u

malých dětí rozšířený a že v afgánských nemocnicích je dosud neznámá transplantace rohovky.

Sdružení Berkat vyslalo do Afganistánu českého lékaře, který vyškolil tamější oční specialisty. „Kábulští lékaři už začínají transplantace rohovek provádět samostatně, my za peníze ze sbírky Adžamal dále nakupujeme umělé rohovky a dodáváme je do afgánských nemocnic.

Kromě těchto úspěchů se ale samozřejmě potýkáme i s problémy. V současné době například bojujeme za udržení naší kanceláře v Kábulu,“ přiblížila Jana Hradilková ze sdružení Berkat.

Zájemcům o bližší poznání kritické situace v poválečném Afganistánu doporučujeme povídky Petry Procházkové Adžamal, Rošangol a román Frišta.

Věra Kociánová

Expozice drahých kamenů na náměstí

Drogerie u Horáků bývala proslulá v širokém okolí. Po více než dvaceti letech je možné prostory obchodu opět navštívit - nově zde byla otevřena expozice drahých kamenů a polodrahokamů s obchůdkem.

Kromě kamenů z různých

oblastí naší republiky i z různých zemí světa jsou vystaveny i staré, avšak dosud funkční ruční nástroje a stroje k broušení.

V obchodě je ponechán překrásný nábytek z původní drogerie ze 30. let.

-vk-

Léto na hradě

Sobota 30. června od 19 hodin
Musica Antiqua

Koncert malého smyčcového orchestru

Pátek 6. července od 17 hodin
Jak Jaromír ke štěstí přišel

Pohádkové pásmo pro děti i dospělé

Pátek 13. července od 15 hodin
Lepší je dávat nežli brát

Autorská pohádka pro děti

Vadivadlo Pecka - Znojmo

Sobota 14. až sobota 21. července
Šermířská vystoupení
na nádvoří

SHŠ Sinister Praha

Pátek 3. srpna
Od 20 hodin
Dechový kvintet Františka
Matěje Hilmara

Koncert skladeb starých mistrů

Sobota 11. srpna od 20 hodin
Evergreen dixieland band
Nová Paka

Taneční večer na nádvoří
(v případě deště se nekoná)

Sobota 18. a neděle 19. srpna
Šermířská vystoupení
SHŠ Metropolitan

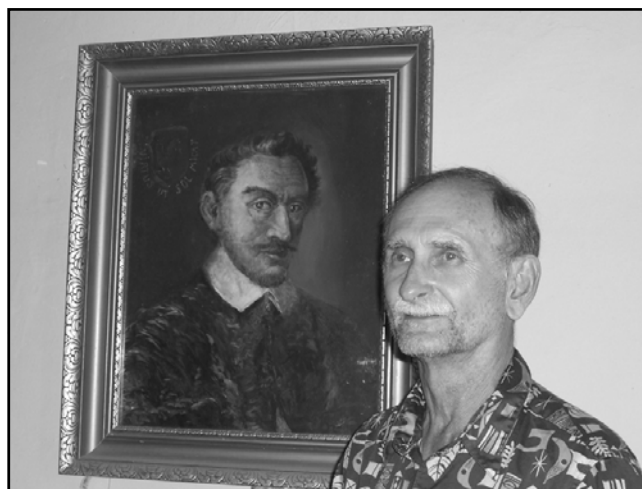
Sobota 25. a neděle 26. srpna
Pouťová vystoupení šermířů
Divadlo

Harant se vrátil

V polovině června navštívili Pecku potomci rodu Harantů, sourozenci William a Joyce Harantovi z Tusconu ve Spojených státech.

Jak známo rod Kryštofa Haranta vymřel po meči už v 18. století, přesněji roku 1728, kdy skonal Harantův pravnuček František Pavel.

Američtí Harantové jsou pravděpodobně potomky Jana Jiřího, Kryštofova mladšího bratra. Typické harantovské rysy však zůstaly zachovány a možná právě u Williama Haranta po čtyřech letech došlo k nejvýraznější shodě s prapraprastrýcem.

William a Kryštof Harantovi.

Text a foto: -vk-

Poděkování peckovským hasičům

Jménem hradu bych ráda poděkovala peckovským hasičům Josefu Nyčovi, Vlastovi a Honzovi Kobrýnovým, Ondřeji Stárkovi, Michalu Pavlovi a Michalu Stuchlíkovi za nezištnou pomoc při úpravách turistických cest v parku.

Informován byl samozřejmě i pán Pecky Kryštof Harant, který chce hasičům při nejbližší příležitosti za odměnu předat řád Zlatého kohoutka.

Věra Kociánová

Krátce z hradu

• Od začátku sezony je nově nasvícená hradní studna. S instalací lampy pomohla společnost CMA zabývající se výzkumem historického podzemí. Přeměřením byla hloubka studny aktualizována na 53 metrů. Záběry z průzkumu studny si je možné prohlédnout na internetu na www.podzemi-cma.cz pod heslem „jiná podzemí“.

• Nálezy z makovice kostela sv. Bartoloměje jsou po celou sezonu vystaveny v expozici hradu.

• V pokladně hradu je možné zakoupit keramické hrníčky a zvonečky s motivem peckovského hradu.

Novinky ze základní školy

Vzhůru do sladké Francie!

Před dvěma lety se naši škole podařilo za pomoci mezinárodní organizace E-Twinning spravované Evropskou unií navázat spolupráci se školou v Pontivy ve francouzské Bretani. Žáci obou škol spolu udržují čilý kontakt přes internet. Cílem spolupráce je nejen procvičit si angličtinu, kterou se učí i francouzské děti, ale i poznat kulturu a každodenní život jiné země, který je nejlepší si přímo osobně „osahat“.

V prosinci jsme na naší škole uvítali 24 žáků z Francie se dvěma vyuč-

jícími. Snažili jsme se jim ukázat to nejzajímavější z našeho regionu a naše hlavní město. Hodně času trávili francouzští žáci i ve škole a v rodinách při společných aktivitách se svými hostiteli.

V pátek 1.6. se naše výprava vydává do Francie. Během této návštěvy budeme bydlet v rodinách našich francouzských přátel, podíváme se na jejich vyučování a budeme se účastnit společných projektů. Pěkně zblízka budeme poznávat každodenní život ve francouzských rodi-

nách. V neposlední řadě se samozřejmě chceme seznámit s některými místy ve Francii. Pokud nám bude přát štěstí a počasí, chceme navštívit Mont Saint-Michel, prohlédnout si pozůstatky Atlantického valu, zastavit se v Remeši a v Le Mans (aby si na své přišla pánská část výpravy). Perlou naší cesty bude pak návštěva Paříže (zase něco pro dámy), centra evropské kultury a umění, opěvované mnohými umělci.

Naše výprava má i několik vědeckých úkolů. Poku-

síme se zjistit následující :

1. Je pravda, že se Eiffelovka kýve, když fouká vítr?

2. Co má Mont Saint-Michel ve znaku?

3. Je možné se z Mont Saint-Michel dostat za přílivu pěšky?

4. Je voda v Atlantiku slaná?

5. Které stromy lemují pařížské bulváry?

Po návratu podáme podrobnou informaci o výsledcích našeho bádání.

A teď už jen : „Vive La France!“

Expedice

Výměnný pobyt - Francie

V pátek 1. června jsme se vydali na výměnný pobyt do Francie. Vyjeli jsme z náměstí kolem půl deváté ráno, přes Prahu, Plzeň-Rozvadov atd... Cesta trvala necelé dva dny. Za tu dobu jsme navštívili i několik památek. První bylo přímořské městečko Arromanches. Dále pak jsme se vydali

na nádhernou pevnost Mont Saint Michel. Na večer jsme dojeli do městečka Pontivy, ve kterém se později odehrávala část pobytu. Ihned po příjezdu si nás rozebrali rodiče našich francouzských kamarádů a odvezli nás do svých rodin. Druhý den byl na programu celý den v rodinách. Vět-

šina vyrazila k jezeru a večer na bowling. V pondělí jsme šli do tamní školy. Navštívili jsme pár hodin, prošli lekcí vaření a naobědvali se zde. V úterý byl na programu výlet do Carnaku, prohlédnout si zde menhiry a poté jet relaxovat na pláž do Quiberonu. Na cestě z5 do Pontiv jsme se podívali ještě na „divoké pobřeží“. Ve středu jsme jeli absolvovat plavbu lodí na jeden ostrov, ten jsme si prohlédli a skončili jsme zase na jedné z nádherných pláží. Následoval rozlučkový večer s grilováním. Ve čtvrtek ráno jsme odjeli do Paříže, ubytovali se v hotelu a hned vyrazili na prohlídku města. Do hotelu jsme se dostali kolem dvanácté hodiny. Ráno nás čekala opět prohlídka Paříže, a

dokonce jsme vylezli i na Eiffelovu věž. Dále jsme si prohlédli Notre Dame, Invalidovnu a den zakončili na kopci u Montmartre. V noci jsme odjeli z Paříže i Francie. Německo-české hranice jsme přejeli kolem osmé hodiny ranní a v Pecce jsme byli už ve dvě hodiny. Pobyt se nám velmi líbil.

A. Křišťanová, M. Pavel

Před hradbami v Pontivy.

Foto: -archiv ZŠ-

Prázdninový provoz školní jídelny

Obědy se vydávají:

od 2. do 13. července
a od 13. do 31. srpna
vždy od 10.30 do 12 hod.

V ostatních dnech bude jídelna uzavřena!

Den Země ve znamení Slunce

Letošní Den Země jsme pojali jako částečně další projektový den našeho celoročního projektu Slunce nad námi, kolem nás i v nás, částečně jako povídání o životním prostředí. Byli jsme rozděleni do skupin po třídách a každá skupina pracovala samostatně.

Děti 1. a 4. třída si vyprávěly o Slunci jako o zdroji energie, vymýšlely básně o sluníčku a ke svým výtvořům si vytvořily i ilustraci. Dopoledne se všichni vydali na hrad, kde poznávali stromy, vyprávěli si o přírodě a hráli různé hry.

2. třída vytvářela sluníčka z různých materiálů a na přírodovědné vycházce poznávala různé přírodniny, orientovala se v lese.

3. a 5. třída si rozšiřovala znalosti o ochraně prostředí. Povídali si o tom, jak člověk ovlivňuje přírodu a naopak, jak je příroda významná a důležitá pro člověka.

Žáci 3. třídy vymýšleli básničky o Zemi a Slunci. Suchými křídami malovali Slunce. Pátáci malovali Zemi, negativní vlivy člověka na přírodu a reakce přírody na tyto vlivy (povodně ...). Po dokončení prací se vypravili na louku a do lesa, kde hráli různé hry a plnili rozmanité úkoly. Během cesty zpět sbírali odpadky, provedli jakési „očistění“ Země. O všem si po návratu do školy popovídali.

Šestáci pracovali v rámci projektu. V první části se zaměřili na báje, které vyprávějí o Slunci, jeho vzniku, tedy zkoumali, jak je Slunce obsaženo v literatuře. Báje si přečetli a poté k nim vytvořili plakát, který odrážel nejdůležitější myšlenky textu. Druhou část dne strávili na entomologické vycházce. Nasbírané exponáty nejprve rozčlenili, určili název a poté provedli jeho preparaci. V rámci hodiny výtvar-

né výchovy potom vyráběli slunce z různých materiálů - karton, vlna, látka, kůže.

7. třída se věnovala tématům Slunce jako hvězda a Uctívači Slunce. Hlavní body, jimiž se zabývala, byly sluneční skvrny, sluneční vítr a protuberance (1. téma), Inkové, Aztékové, Mayové a uctívači Slunce v Asii (2. téma). V dalších hodině ukázali svůj literární tvořivý talent - psali poezii nebo pohádku o slunci. Poté vyhledávali přísloví, pořekadla a rčení o slunci. Stejně jako 6. třída tvořili ve výtvarné výchově sluníčka z různých materiálů.

Osmáci vyhledávali na internetu sluneční zajímavosti a poté se věnovali tématům Slunce jako hvězda - zatmění Slunce a Slunce jako magnet - a Uctívači Slunce, tentokrát v Evropě (Slované, Kelové a Germáni), Africe, Austrálii a Oceánii. Neméně zajímavá část pro

ně bylo i téma Slunce a umění. Nejprve si prošli několik knih o výtvarném umění a prohlédli si obrazy ve škole, aby zjistili, zda se slunce na obrazech vyskytuje a získali inspiraci pro vlastní výtvarné počiny. Popovídali se o impresionismu a jeho představitelích. Pak již sami tvořili obrazy se sluncem.

Devátá třída strávila dopoledne okolo hradu, kde pomohla s jarním úklidem a odlehčila tak Zemi od toho, co ji tížilo. Odpoledne spolu s 8. třídou vytvářeli v hodině výtvarné výchovy slunce z proutí.

Všechny výtvořby slunce nám zdobí chodby školy. Některé třídy si také vyzkoušely solární hračky, které jsme zakoupili z peněz získaných na tento projekt z příspěvku Odboru životního prostředí Královéhradeckého kraje.

-šk-

Informace z místní knihovny

Za peckovskými osobnostmi

Ve středu 2. května jsme se v rámci Čtení v knihovně vydali na návštěvu peckovského hřbitova, abychom zmapovali významné peckovské hrobky a hroby. Mnozí účastníci s překvapením zjistili, že přestože často navštěvují své rodinné hroby, mnohdy ani netuší, jaké zajímavé pomníky, na kterých je pod jmény významných peckovských občanů skryt kus peckovské historie, bez povšimnutí míjejí. Díky mnoha zúčastněným pamětníkům jsme „objevili“ hroby dále jmenovaných významných občanů. Všechny existují až na hrob pana profesora Stránského, který byl nerozvážně zlikvidován, přestože veškerý majetek pana profesora, vzhledem k tomu, že zemřel bez dědiců, připadl obci (dům, pozemky pro parcely Desatera, secesní nábytek, knihy). Ne vždy najdeme na pomníku přímo jméno ci-

tovaných osobností, především na novějších pomnících najdeme pouze nápis „rodina“.

Kněží

Václav Jelínek – důstojný pán, farář a osobní děkan v Pecce (zemřel 1873)
František Salfický – biskupský notář a farář v Pecce (1873-1926)
František Macek – biskupský notář a farář (1884-1936)
František Kobr – kněz působící na Mladoboleslavsku (zemřel 1978)

Antonín Hrubý – biskupský notář a děkan v Pecce (1821-1892)
František Knap – podplukovník duchovní služby, polní superior, kanovník, konzistorní rada (1870-1936)
Msgre. Alois Kudrnovský, Dr.Th.Ph. – univerzitní profesor, prelát, kanovník (1875-1955)

Učitelé

Josef Stránský – gymnazijní profesor (1891-1953)
Josef Balihar – učitel
Rafael Engelman – učitel, hasič (1863-1924)
František Číp – učitel, spisovatel (1881-1928)
Josef Číp – gymnazijní profesor (1883-1953)
Bohuslav Ulrich – profesor hudby (1908-1964)

František Pover – gymnazijní profesor, filolog, překladatel (1862-1943)
Karel Machek – učitel (1914-1987)
Josef Zahradník – učitel (1910-1980)
Josef Píč – učitel (narozen 1874)
Marie Dixová – učitelka
Balbína Horáčková – školská sestra v opatrovně

(1887-1907)
Theofora Černá – školská sestra v opatrovně (1887 - 1921)

Ostatní

Bendovi – hrobka k pivovaru
Šimkovi a Šádkovi – hrobka k čp. 7, dnešnímu hotelu Roubal
Drašarovi – hrobka k hotelu Koruna

RNDr. Zdeněk Roubal, CSc. – chemik (1927-1992)
Jsem si vědoma, že přehled není vyčerpávající, budu proto velice ráda, když seznam budeme průběžně doplňovat. Prosím proto ty, kteří by k této otázce měli co říci, aby se zastavili v knihovně nebo zaslali připomínky na její adresu.

Věra Trybenekrová

Osobnosti Peckovska

Josef Bonaventura Černý - kněz, provinciál řádu františkánů

**narozen 22. 10. 1838
v Pecce**

zemřel 14. 1. 1889

Josef Černý studoval v letech 1850-1853 na gymnáziu v Hradci Králové a v roce 1855 vstoupil do františkánského řádu, kde 24. listopadu 1859 složil řádové sliby a 28. července 1861 byl vysvěcen na kněze. Přijal řádové jméno Bonaventura podle italského františkánského filozofa sv. Bonaventury. K hlavním úkolům františkánů patří duchovní služba, misionářská činnost, kázání, konání exercicií (duchovních cvičení), lidových misí a zvláštním privilegiem bylo svěcení Křížové cesty. Spiritualita řádu spočívá ve společném životě a usilovné snaze žít co nejvěrněji podle evangelia zachováním opravdové chudoby a poslušnosti. Česko-moravská provincie sv. Václava v čele s provinciálem vznikla roku 1467. Mezi její nejstarší domy patřily v Čechách Plzeň a Praha, mezi mladší pak Hostinné. Josef Bonaventura Černý se stal v roce 1862 čle-

nem konventu v Plzni, od roku 1864 působil jako kooperátor (kaplan) u P. Marie Sněžné v Praze, v letech 1865 - 1866 v Bechyni a pak v období 1867-1870 opět u P. Marie Sněžné v Praze. Dva roky potom zastával funk-

ci sekretáře provinciála a dalších deset let kvardiána pražského konventu (1872 - 1881). Jako provinciál (představitel řeholní provincie, otec provincie) působil dva roky v letech 1882 - 1884. Během života zastával funk-

ce generálního vizitátora, provinčního ministra a arcibiskupského notáře. Na sklonku svého života odešel z Prahy a jako kvardián (představený kláštera) dožil v konventu v Hostinném.

Věra Trybenekrová

Prvňáčci byli pasováni na čtenáře

V pondělí 18. června bylo v místní knihovně slavnostně pasováno na čtenáře sedm dětí prvního ročníku místní základní školy:

Eliška Adamcová
Petra Bajerová
Josef Koška
Kateřina Mikulková
Nikola Mládková
Daniel Neuman
Lucie Stuchlíková. -vt-

Mateřská škola o prázdninách

Otevřeno bude:
od 2. do 13. července
od 20. do 31. srpna
vždy od 6.30 do 15 hod.

**Pravidelný provoz
bude zahájen 3. září**

Pecka vzpomínala na Josefa Štemberku

V neděli 10.června se v Pecce konalo pietní shromáždění u příležitosti 65. výročí mučednické smrti peckovského rodáka a posledního lidického faráře Josefa Štemberky. Po slavnostní mši svaté v kostele sv. Bartoloměje, kterou celebroidl královéhradecký biskup Mons. Josef Kajnek, na faře pak následovala beseda s praneteří faráře Josefa a vnučkou jeho bratra Jindřicha s paní Ludmilou Lojdovou-Markovovou.

Na poutavé besedě jsme

se na ni maminka zlobila pro její uličnické kousky. Vzpomínala i na dědečka Jindřicha, člověka, který se vedle své práce angažoval i politicky a zbytek času věnoval propagaci turistiky v Orlických horách a jako velký vlastenec práci osvětové, kdy ještě za dob Rakouska-Uherska přednesl kolem jednoho tisíce přednášek. Mimo to všechno stihl být i literárně činný a napsal množství povídek a básní, mnoho i z prostředí rodné Pecky.

Paní Ludmila Lojdová při-

Ludmila Lojdová - Markovová na peckovské faře.

se dozvěděli mnoho zajímavostí z rodinného života bratrů Štemberků. Paní Ludmila strávila dětství v Rychnově nad Kněžnou v domě svého dědečka Jindřicha, významného advokáta. Sem jezdil z Lidic jeho bratr Josef za ním a po jeho smrti až do roku 1942 za jeho rodinou. Paní Ludmila, známá ilustrátorka a malířka, vzpomínala na nezapomenutelnou atmosféru rodinných setkání, na vzdělaného, veselého a vtipného strýčka, ze kterého vždy vyzařoval klid a který se jí jako malé holčičky vždy zastal, když

šla společně s dcerou a vnučkou, které si poprvé prošly rodné městečko svých slavných předků a myslím si, že obě odjížděly se zažehnutým plamínkem zájmu a nadšení pro odkaz Štemberků, odhodlány zpracovat materiály z půdy rychnovské vily z Jindřichovy pozůstalosti, kde je spousta korespondence s T. G. Masarykem, A. Jiráskem a dalšími významnými osobnostmi počátku minulého století, se kterými konzultoval mimo jiné i své literární počiny a politické aktivity.

Za finanční podpory Bis-

kupství královéhradeckého a Královéhradeckého kraje byly vydány při této příležitosti pohlednice a dokument o faráři Josefu Štemberkovi, kde je poukázáno na místa v jeho rodné Pecce z jeho osobností souvi-

sejícími.

Záznam, který pořídila Česká televize, bude vysílán v neděli 8. července v odpoledních hodinách na ČT 1 v pořadu Křesťanský magazín.

-vt-

Marie Koldinská a Kryštof Harant

V rámci letošního ročníku Harantovských slavností historického zpěvu navštívila Pecku významná česká historička docentka Marie Koldinská. Mnozí občané ji znají jako autorku knihy Kryštof Harant z Polžic a Bezdržic. Cesta intelektuála k popravišti, kterou v mnoha případech osobně vlastní, a proto si ji i přinesli na ohlášenou besedu spojenou s autogramiádou, která za velké účasti v sobotu 16. června v rámci festivalového programu proběhla.

Účastníci besedy měli možnost vyslechnout velice zajímavé informace ze života Kryštofa Haranta v perfektním přednesu paní docentky a poté byly zodpovězeny i zajímavé dotazy z řad posluchačů. Do Pecky však přijela paní Koldinská hlavně za účelem natáčení svého pořadu o Kryštofu Harantovi, který připravuje pro Českou televizi. Její projekt bude zařazen do nedělního cyklu na ČT 2 „Večer na téma ...“ a bude vysílán během října.

-vt-

Drahé kameny a jejich výskyt v širším okolí Pecky

V úvodu bychom si měli vysvětlit, co to drahé kameny jsou, podle čeho a jak se člení. V jejich základní charakteristice lze říci, že tyto kameny tvoří nepřesně vymezenou skupinu minerálů, užívaných pro svou krásu v klenotnictví k výrobě šperků a drobných dekoračních předmětů. Obliba jednotlivých drahých kamenů, a tím i jejich cena, jsou do určité míry závislé na módě. Cennější drahé kameny musejí kromě krásy vyhovovat mnoha dalším požadavkům. Především jejich výskyt v přírodě musí být relativně vzácný. Musejí být chemicky odolné, dostatečně tvrdé, průzračné, nepopraskané, s vysokým leskem a vysokou disperzí světla aj. Méně ceněné drahé kameny mohou být i neprůzračné a jejich tvrdost a chemická odolnost může být i nižší. Hlavním ceněným atributem u těchto kamenů bývá pestrost barev a jejich kresba. Kameny první skupiny jsou označovány jako **drahokamy** nebo **šperkařské kameny**. Kameny druhé skupiny se dříve označovaly jako polodrahokamy. Od tohoto termínu se však od poloviny minulého století stále více upouští a tato skupina drahých kamenů bývá nyní označována jako **šperkařsko-dekorační** (např. křišťál, achát aj.) a **dekorační** (např. jaspis, zkamenělé dřevo, mramorový onyx aj.).

Nynější **klasifikace drahých kamenů** více odpovídá cenám jednotlivých skupin drahých kamenů na světovém trhu (J. Havelka: Ložiska rudných a nerudných surovin, skriptu VŠB-TU, Ostrava 1989, s. 348-355). Uřídění známějších drahých kamenů podle této klasifikace je uvedeno v následující tabulce:

Skupina	Pořadí	Zařazené drahé kameny
Šperkařské kameny	I	diamant, smaragd, rubín, modrý safír
	II	alexandrit, oranžový, zelený a fialový safír, drahý černý opál
	III	spinel, drahý ohnivý opál, akvamarin, topaz, drahokamový turmalin
	IV	chrysolit, drahokamový zirkon, žlutý, zelený a růžový beryl, tyrkys, ametyst pyrop, almandin, měsíční a sluneční kámen, chrysopras, citrin
Šperkařsko-dekorační kameny	I	lazurit, jadeit, nefrit, malachit, čaroit, jantar, křišťál, záhněda
	II	achát, amazonit, rodonit, irizující obsidián, živec

dekorační kameny	jaspis, mramorový onyx, obsidián, gagát, zkamenělé dřeva, grafický pegmatit
	fluorit, agalmatolit, barevný mramor aj.

Užívání drahých kamenů k ozdobným či kultovním účelům existovalo od starověku. V antice a ve středověku se drahé kameny brousily a leštily natřásáním v kožených vacích. Až mnohem později se začaly tvrdé průzračné kameny brousit a leštit do faset (plošek). Teprve od 17. století je znám tzv. brilantový výbrus, používaný dnes nejen pro výbrus diamantů (takto vybroušené diamanty se označují jako brilanty), ale i mnoha dalších průzračných šperkařských kamenů a jejich imitací, včetně bižuterních skel.

K vyjádření hmotnosti drahokamů se užívá jednotky **karát** (1 karát = 0,2 g). Pozor, kromě hmotnostního karátu se k vyznačení ryzosti drahých kovů užívá také karát. Tento ryzostní karát vyjadřuje 1/24 obsahu drahého kovu v použité zlatnické slitině (ryzí zlato má tedy 24 karátů, nejčastěji používané zlatnické zlato má 14 karátů).

Některé drahé kameny jsou kromě klenotnictví také používány jako **technické kameny** v mnoha průmyslových odvětvích, např. achát – chalcedon, safír k výrobě součástek, u kterých se požaduje velká odolnost vůči otěru (ložiska v hodinkách, hroty, třecí misky aj.) nebo které jsou využívány pro jejich další fyzikální vlastnosti, např. pleochroismus (turmalín), piezoelektrický efekt (křišťál). Odpad ze zpracování tvrdých kamenů nebo jejich druhů nehodící se ke klenotnickému zpracování se využívá jako abrazivní materiál – brusivo (např. průmyslové diamanty – bort, karbonádo, zirkon, granáty aj.). Některé barevné kameny, např. lazurit, azurit aj., mohou sloužit k výrobě barevných pigmentů.

K průmyslovému účelu nebo i ke klenotnickému použití se nyní mnohé drahé kameny vyrábějí synteticky, např. rubín, safír, spinel, smaragd, drahé odrůdy turmalínu a dokonce i diamant, i když zatím pouze k technickým účelům.

Z našich českých drahých kamenů se v klenotnictví ve větší míře uplatňují pyrop (český granát) a vltavín, méně achát, jaspis a chrysolit. Průmyslově se těží pouze pyrop, omezeně též vltavín, u něho však, podobně jako i u ostatních drahých kamenů (achátu, jaspisu, chrysolitu), je produkce zajišťována hlavně sběrateli. Od sběratelů jsou kameny vykupovány (např. družstvem Granát v Turnově) nebo se posléze formou darů i prodejem dostávají ze soukromých sbírek do sbírek různých muzeí.

V případech, jsou-li drahé kameny součástí těženého

kameniva (např. acháty, jaspisy, ametysty a křišťály v melafyru nebo chrysolit v čediči), je činnost sběratelů velmi záslužná, neboť bez ní by tyto kameny nenávratně skončily rozdrčením a rozptýlením ve šterku, betonu. Také šetrným sběrem drahých kamenů v ornici polí je možno zachránit větší, ještě opracovatelné úlomky nebo i celé pecky, vzácněji i geody, od jejich postupného rozbití při orbě a mrazem.

Počátky sběratelské činnosti a šperkařsko-dekoračního využití podkrkonošských drahých kamenů jsou zřejmě spjaty s rudolfínskou dobou, tedy s přelomem 16. a 17. století. Inventář sbírek císaře Rudolfa II. z roku 1609 uvádí 25 přepychových nádob z achátů a 10 z chalcedonů. Nádoby, misky a číše byly vyrobeny, jak je místy uvedeno, z českých kamenů. Českých achátů bylo použito i k mozaikové výzdobě stolů a sekretářů. V Rudolfových sbírkách se vyskytovaly i ryté achátové kameje (M. Bohatý: Achát. Minerál č.4, 1995, s. 221-227). Škoda, že sbírky císaře Rudolfa II. byly během třicetileté války rozkradeny. V rudolfínské době získaly na oblibě také české granáty, včetně granátů z Podkrkonoší. Rudolf II. vysílal do Podkrkonoší privilegované sběrače, z nichž z literárních pramenů je znám hlavně Jan Kocour a Tadeáš Budka. O drahé kameny na císařském dvoře se zajímal i osobní lékař Rudolfa II. Ital Boetius de Boot, ten také poprvé nazval naše pyropy jako „granati bohemicí“ – tedy české granáty. Granátová i achátová surovina se zřejmě již v té době ručně zpracovávala převážně v Turnově a jeho okolí. V pobělohorské době v roce 1623 pověřuje místodržící Habsburků v Čechách Karel z Lichtensteina pražského obchodníka s drahokamy B. Perfferta prozkoumáním dolů na zlato u Stupné a naleziště podkrkonošských granátů u Čisté, Ždírcu a Levínské Olešnice. Z téhož roku je také zachována zpráva o broušení pyropů na Pecce (K. Tuček: Naleziště českého granátu – pyropu v Podkrkonoší. Nepubl. přednáška v Nové Pace, 1981 – Minerál č. 6, 2000, s. 457-463).

Po rudolfínské době zájem o drahé kameny v Podkrkonoší upadl. Pokud byly nějaké kameny objeveny, šlo vesměs o náhodné nálezy místních obyvatel. Ti však nedovedli surové kameny vyleštit a tak neměli zájem je bez užitku doma hromadit.

K oživení sběratelské činnosti a zpracování achátů v Podkrkonoší došlo až s nástupem strojového řezání, broušení a leštění kamenů. Vedle historicky známější kozákovské oblasti se na Novopacku v nebývalé míře sběratelství drahých kamenů rozvinulo až po 1. světové válce. Sbíráni achátů a dalších drahých kamenů a zakládání vlastních domácích sbírek se stalo módou. Z tehdejších známých sběratelů to byli kromě mnoha dalších pan F. Záveský, V. Fejfar, J. Pavlovec z Nové Paky, pan Plecháč ze Staňkova, J. Brož z Čisté u Horek, J. Podrazil z Levínské Olešnice aj. Velkou zásluhu o popularizaci a rozvoj sběratelství na Novopacku měl mineralog dr. Karel Tuček. Z jeho popudu byl bezprostředně po úspěšné Krajské výstavě v Nové Pace v roce 1935 založen Přírodovědecký klub. Z počátečních 21 členů se jejich počet do konce roku zvýšil na 60 a v roce

1940 již měl 87 členů (J. Litochleb: Novopacké acháty a dr. Karel Tuček. Minerál, č.4, 1995, s. 235-238). Schůzky klubu se konaly v klubovně tehdy nové Hylmarovy restaurace. V druhé polovině třicátých let se pravidelně jednu neděli v měsíci konaly v této restauraci mineralogické burzy a výstavy drahých kamenů, které se staly oblíbeným místem setkání sběratelů, zpracovatelů a koupěchtivých zájemců (J. Hylmar: Z historie novopackých burz. Minerál, č.6, 2000, s. 489-490). Dodnes vzpomínám, jak jsem se jako malý kluk v doprovodu otce několika těchto burz v Hylmarově restauraci zúčastnil.

Druhá světová válka sběratelství utlumila, nehledě k tomu, že většina nalezišť drahých kamenů byla v „reichu“. Po válce se sběratelství drahých kamenů v Podkrkonoší do značné míry obnovilo. Mnozí sběratelé však měli v minulém režimu o své sbírky strach a tak se s nimi ani moc nechlubili. Občas se konaly sběratelské výstavy, případně tzv. výměnné burzy sběratelů. Sbírký mnoha novopackých sběratelů skončily po jejich smrti v městském muzeu. Např. i velká sbírka klenotníka a hodináře F. Záveského po jeho smrti v roce 1951. Je dobře, že z podnětu dr. Tučka se počátkem 70. let z těchto sbírek vytvořila novopacká Klenotnice.

K velkému rozkvětu sbírání minerálů, ale především v konání prodejních burz, došlo po sametovém převratu. Po šedesátileté přestávce se roku 1999 opět konala burza drahých kamenů, a to v novopackém hotelu Centrál. Konání mineralogických burz je dnes rozšířeno po celé republice, a to bez ohledu na tradiční sběratelské oblasti. Vlivem světové globalizace se mnohé z těchto burz mění na obchodní činnost prodejců a překupníků minerálů z celého světa a lokální sběratelství se na nich stává popelkou.

Z drahých kamenů se v **širším okolí Pecky** vyskytují:

- Acháty, jaspisy, křišťály a ametysty v dutinách mandlovcových melafyrů (permských andezitoidech).
- Karneoly v sedimentech ploužnického obzoru v jižním pásmu semilského souvrství.
- Silicifikovaná dřeva – araukarity ve štikovských vrstvách kumburského souvrství, psaronie, calamity, sigillarie, stigmarie a araukarity v syřenovském a semilském souvrství a araukarity v permských sedimentech čisteckých pískovců.
- České granáty – pyropy z třetihorních čedičových výlevů, nalézající se nyní v náplavech některých místních potoků.

Mimo rámec drahých kamenů se v Hrubé skále v peckovské Odnoži vyskytuje hydrotermální baryt (Havelka, J. – Havelka J. ml.: Nález barytové mineralizace v sedimentech permokarbonu u Pecky v Podkrkonoší. Geologický průzkum, 1986, č. 1, s.22).

Drahé kameny v dutinách mandlovcových melafyrů - permských andezitoidů

Vznik těchto drahých kamenů byl spjat s výlevy permských melafyrů. Melafyrová láva se při výronu na zemský povrch pěníla unikajícími bublinkami sopečných plynů. Na povrchu lávy se však v důsledku prudkého

chladnutí vytvářela kůrka, která bránila úniku plynů z magmatu. V utuhlé lávě se přítomnost těchto neuniklých plynů projevila vznikem četných dutinek uvnitř vzniklé výlevné horniny. Tyto, zpravidla okrouhlé, dutiny zůstaly buďto prázdné, nebo, a to ve většině případů, byly dodatečně zaplněny rosolovitou hmotou kyseliny křemičité, pronikající jako postmagmatický roztok vznikajícími vyvřelinami. Tak vznikly tzv. **mandlovcové melafyry** plné křemičitých pecek („mandlí“). Vlivem různých barvicích příměsí v postmagmatických roztocích došlo ke vzniku různobarevných variet křemité hmoty a k jejich různému uspořádání v zaplňujících se dutinách. Nejčastěji došlo ke vzniku koncentricky uspořádaných různobarevných vrstviček (obvyklý druh achátů). Často je patrný kanálek jako místo přítoku postmagmatického roztoku do dutiny. Mnohdy k vytvoření vrstviček nedošlo a dutina byla zaplněna jednobarevným či nevýrazně zbarveným chalcedonem nebo křemenem. Jednotlivé vrstvičky se od sebe liší nejen zbarvením, ale někdy i krystalickým vývinem křemité hmoty. Nejčastěji jde o rytmicky zbarvenou jemnozrnnou krypto-krystalickou hmotu SiO_2 - označovanou jako chalcedon, respektive chalcedonový achát. Jindy jsou některé vrstvičky tvořeny amorfní formou $\text{SiO}_2 \cdot n\text{H}_2\text{O}$ – opálem. Některé vrstvičky jsou naopak krystalicky dobře vyvinuté a jsou tedy tvořeny křemenem SiO_2 .

Dutinky bývají většinou pronikajícími roztoky zcela zaplněny a v melafyru tvoří tzv. **mandle** (pecky). Vzácněji byly zvláště větší dutiny zaplněny roztokem jen částečně a jejich střed zůstal volný. Křemité hmoty v těchto případech mohla do volného prostoru dobře krystalovat a vytvořit **drůzy** krystalů křemene, křišťálu, ametystu nebo záhnědy. Takovéto duté koule se označují jako **geody**. Bohužel se zvláště větší geody při uvolňování z melafyru snadno rozbíjejí a my proto většinou nalézáme pouze úlomky drůzové mineralizace.

Méně časté u achátů je paralelní uspořádání barevných pásků (vrstviček). Acháty tohoto typu jsou hojnější v Brazílii a Mexiku. Někdy jde o kombinaci koncentrických a paralelních pásků.

Různé typy, tvary a kombinace pásků vedly k zavedení, často pouze lokálních, názvů achátových kamenů, např. atolový, korálový, okatý či očkový, hvězdový, zříceninový aj. Jestliže omezení pásků je neostře a jejich přechod je pozvolný, mluvíme o duhovém achátu.

Druhou skupinou achátů jsou průzračné chalcedonové acháty, u kterých hlavním stavebním prvkem nejsou pásy, ale vrstvice různých minerálů v původní rosolovité hmotě. Jsou to dosti hojné tzv. mechové acháty, méně časté krápníkovité acháty, hvězdové acháty aj. Dost častá je kombinace obou typů achátu (mechového s páskovaným).

Kromě variet minerálů SiO_2 mohou být ve výplni mandlových dutin přítomny i mnohé doprovodné minerály, nejčastěji kalcit a různé chloritové minerály, dále baryt, goethit, hematit, rutil, ryzí měď aj. Dodatečným zatlačením některých těchto minerálů, nejčastěji barytu, hmotou SiO_2 vzniká svérázná kresba a takovéto acháty se označují jako pseudomorfózní. Pseudomorfózní acháty jsou hojné např. u Rváčova a Dráčova při Lomnici nad Popelkou.

Tvar achátových pecek bývá kulovitý, většinou však

více či méně zploštělý (mandlovitý). Velmi vzácné jsou achátové výplně plošných dutin (puklin), či různé nezaoblené nepravidelné tvary.

Jaspisy se naopak nejčastěji nacházejí jako výplně různých puklin, žil a jiných plošných dutin v melafyrech. Nejčastěji jde o pestře zbarvené chalcedony, často v kombinaci s jinými druhy křemité hmoty. Velmi pěkné jsou zříceninové jaspisy, u kterých starší jaspisová hmota je tektonicky porušena (pohybem horninového masívu rozlámana) a takto vzniklé brekcie jsou opětovně ztmeleny mladší mineralizací. Krásné typy zříceninových jaspisů jsou známy z melafyrového lomu Doubravice na Jičínku.

Někdy se v jaspisové hmotě vyskytují proužkové achátové kresby. Kameny těchto typů označujeme jako jaspacháty.

Hojnou výplní pecek je obecný křemen či jeho čirá odrůda – křišťál, vzácněji fialová odrůda SiO_2 – ametyst nebo jeho hnědá odrůda – záhněda. Dost časté jsou mandle, jejichž okraje jsou tvořeny achátovými vrstvičkami, kdežto centrální část je z křemene či křišťálu. Velice ceněny jsou již zmíněné geody s drůzovitou výplní křišťálu nebo ametystu.

Typy nalezišť melafyrových drahých kamenů

Pecky drahých kamenů z mandlovcových melafyrů jsou vůči zvětrávání mnohem odolnější než jejich mateřská hornina, proto se z ní při zvětrávání uvolňují. Podle způsobů akumulace a případného transportu drahých kamenů můžeme rozlišit jejich primární a sekundární naleziště.

Primární (prvotní) naleziště

Jsou bezprostředně spjata s výchozy mandlovcových melafyrů.

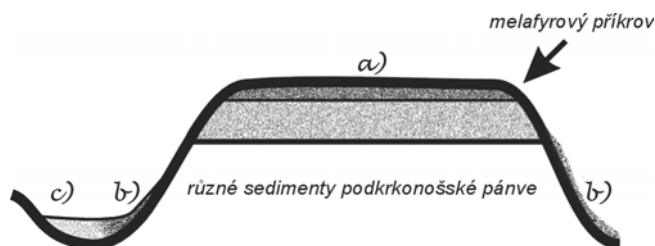
Prvým typem primárních nalezišť jsou **lomy**, ve kterých se melafyr, včetně mandlovcového typu, těží k výrobě draceného kameniva. Při střílných pracích a těžbě se tvrdé pevné pecky z melafyru uvolňují nebo je sběratelé ze stěn lomů a odstřelených bloků horniny vytloukají. Nadějnější pro nálezy pecek jsou činné lomy, např. lom Doubravice na Jičínku. Mnohem méně nadějně jsou opuštěné lomy, např. vidochovský lom při silnici z Borovnice na Horku, lom Hvězda u Staré Paky a mnoho dalších.

Opuštěný melafyrový lom Vidochoh. Typ primárního naleziště achátů v lomu. Ve střední části lomu je patrna řada jeskyněk vyhloubených neúnavnými sběrateli.

Druhým typem primárních nalezišť jsou **zemědělsky obdělávané výchozy achátonosných melafyrů**. Nejrozsáhlejšími nalezišti tohoto typu jsou náhorní plošiny na melafyrových příkrovech (viz obr. typ a).

Obr. Schematické znázornění typů achátových nalezišť

a) primární typ pasivní koncentrace v eluviích (achátonosné zvětraliny na melafyrovém příkrovu) – b) sekundární typ naleziště v deluviích a proluviích (ve svahových sutích a v sutích při úpatí – c) sekundární naleziště v náplavech potoků a řek (aluviích).

Na nalezištích typu a) se stále nové drahé kameny objevují v důsledku rozsáhlého plošného zvětrávání podloží melafyrových příkrovů. Na těchto lokalitách dochází vlivem rozdílné hmotnosti uvolněných pecek a jemných částic produktu zvětrávání melafyru k pasivnímu obohacování nalezišť drahými kameny. Hlína ornice je totiž dešťovou vodou neustále odplavována, zatímco větší, vůči zvětrávání odolné, pecky achátů zůstávají na místě („in situ“) a zde se hromadí. Podmínkou tohoto obohacovacího procesu je, že achátonosné plošiny jsou vůči zvětrávání příznivě obnažovány zemědělskou činností (obděláváním polí). Jestliže je plošina zatravněna nebo dokonce zalesněna, jsou procesy plošného zvětrávání melafyrů a pasivní koncentrace drahých kamenů velice zpomaleny, respektive z krátkodobějšího hlediska prakticky zastaveny.

Příkladem nalezišť achátů typu a) v blízkosti Pecky jsou Na rovních (tj. melafyrový příkrov tvořící plošinu mezi Borovnicí, Čistou, Dolní Kalnou a Ždírnici). Bohužel tato plošina, kdysi intenzivně zemědělsky obdělávaná, je dnes ze značné míry ponechána ladem či je zalesněna. Méně rozsáhlými, ale historicky slavnými lokalitami, je melafyrová plošina Staropackých hor – Levína – Kozince. Tato plošina je však intenzivně zalesněna. Relativně velmi bohatá jsou naleziště achátů na zemědělsky obdělávané melafyrové plošině v severním okolí Levínské Olešnice (Zakopanice ve směru na Žďár a mezi rybníkem a Černým lesem ve směru na Studenec).

Sekundární (druhotná) naleziště

Vznikla transportem (přenosem) drahých kamenů z primárních nalezišť do míst jejich druhotné koncentrace.

Prvým typem sekundárních (druhotných) nalezišť jsou **svahové akumulace** drahých kamenů. V jejich podloží

již zpravidla nejsou melafyry, ale různé sedimenty podkrkonošské pánve. Tato naleziště typu b) – viz obr. – vznikla na svazích a úpatích pod primárními výskyty. K transportu a koncentraci drahých kamenů dochází v důsledku splavování dešťovou vodou a v důsledku jejich pohybu ve svahu vlivem gravitace. Jsou-li tato svahová naleziště pod zemědělsky obdělávanými melafyrovými příkrovy, je postupný přínos „nových“ kamenů zajištěn. Jsou-li však achátonosné příkrovy zalesněny, přísun nových kamenů je velice omezen a takováto naleziště jsou velice chudá na lepší kameny, protože tyto již byly vysbírány. Příkladem svahových nalezišť jsou jižní i severní svahy a úpatí Staropackých hor, Levína, Kozince nebo pole kolem obce Cidliny a Doubravice na Jičínsku.

Achátonosné pole mezi Levínskou Olešnicí a Žďárem. Typ primárního naleziště achátů ve zvětralinovém plášti (eluviu) na náhorní plošině melafyrového příkrovu.

Druhým typem sekundárních nalezišť drahých kamenů typu c) – viz obr. – jsou jejich **výskyty v náplavech potoků**, protékajících achátonosnými oblastmi, případně i v nánosích z takových oblastí odtékajících řek (např. Cidlina). V nánosích místních potoků je sběr drahých kamenů přece jen nadějnější, než v náplavech odtékajících řek, kde vesměs jde o náhodné nálezy. V nejbližším okolí Pecky jde o nálezy achátů v nánosích potoka Zlatnice nebo v Olešce u Levínské Olešnice či v náplavech Ždírnického potoka.

Způsob hledání drahých kamenů. Hledání drahých kamenů **v lomech** je víceméně na roční době nezávislé. V činných lomech je nejvhodnější doba bezprostředně po odstřelu. Pecky jsou z odstřeleného kameniva buďto vypadlé nebo je lze z něho pomocí dlátka a kladívka opatrně vyloupnout či vyklepnout. Kromě pecek stojí za povšimnutí různé opracovatelné úlomky jaspisů, drůz křišťálu či ametystu z rozbitých geod aj. V opuštěných lomech hledači kamenů pracně hloubí jámy a jeskyňky. Tento způsob hledání je však pracný, málo produktivní a životu nebezpečný.

Hledání pecek drahých kamenů **na polích**. Je zřejmé, že jak z hlediska naděvnosti nálezu, tak z hlediska ochrany polních plodin, kameny sbíráme zásadně v oranici.

Nejnadějnějším obdobím pro hledání drahých kamenů v oranici je doba na jaře, a to bezprostředně po roztání sněhu. Tehdy je oranice od bývalého sněhu ulehlá a pecky na ní leží jako na dlani. Je potřeba mít s sebou kladívko a jeho škrtnutím o pecku zjistit, zda jde skutečně o křemitou pecku nebo jen o hrudku původního melafyru či jiné horniny. U achátové či chalcedonové pecky se ozve jasný zvonivý zvuk, kdežto v případě horniny nikoliv. V čerstvé oranici bezprostředně po orbě téměř žádné pecky nenajdeme. Jsou v ornici zcela schovány a teprve po dešti se z ornice objeví.

Nalezené pecky zásadně nerozbíjíme kladívkem, protože tím je většinou zcela zničíme. Pecky proto vezmeme domů celé a tam je po důkladném umytí prohlížíme, zda z některého odštipnutého místa nelze zjistit přítomnost achátové kresby. Hodnota pecky se však dá bezpečně zjistit až po jejím rozříznutí diamantovou kotoučovou pilou. Někteří sběratelé praktikují pohled přes nalezenou pecku proti slunci. Příliš světlé průsvitné pecky jsou totiž obvykle tvořeny pouze chalcedonem.

Chalcedonové achátové úlomky, které byly na poli vystaveny dlouhodobému letitému působení zvětrávacích vlivů, bývají na povrchu potaženy vrstvičkou bílého hydratovaného chalcedonu (košolongu). Takové hydratované úlomky chalcedonu jsou relativně hojné ve svahových nalezištích, protože na nich byly lepší kameny již vysbírány.

Naleziště karneolů

Jde o peckovité, bochníčkovité až plackovité útvary červenohnědě až oranžově zbarvených silicitových konkrecí, vyvinutých ve svrchně karbonských sedimentech ploužnického obzoru. Jednotlivé hlízky jsou lemovány bílým kašolongem. Lidově jsou karneoly označovány názvem „masák“. Mnohé, zvláště větší hlízy, jsou prostoupeny žilkami kalcitu. Karneoly s těmito žilkami jsou dobře zachovány ve výkopech (základových nebo melioračních rýhách). Na poli bývají tyto žilky dlouhodobým působením kyselých dešťů a hnojiv většinou vylouženy. Dalším působením mrazu pak dochází k intenzivnímu popraskání těchto karneolů.

Ke šperkařskému zpracování se zpravidla hodí menší neporušené pecičky se zachovaným bílým lemem. Zvláště vhodné jsou zploštělé mandlovité konkrce, které se po rozřezání na plátky hodí v kombinaci se zlatem k výrobě náhrdelníkových přívěšků.

Pásmo výskytu karneolů ploužnického obzoru se táhne západovýchodním směrem od Plouznice přes Krsmol k Nové Pace a odtud za peckovským zlomem (J. Havelka: Přehled geologie v oblasti Pecky. Listy Peckovska, č.1, 2005, s.7-9) a pokračuje jižně od Borovnice až k Borovničce. Nejznámější lokalitou karneolů je oblast mezi Novou Pakou a Brdem („letiště“). Nejblíže u Pecky jsou to pole mezi poslední pravotočivou zatáčkou silnice k Borovnici a Zlatnicí.

Silicifikovaná (prokřeměnlá) permokarbonská dřeva

Jde o fosilizovaná dřeva karbonské až permské vegetace. Tyto fosilie se v lidové mluvě označují jako „zkameněláky“. Intenzivní vulkanická činnost v permu byla doprovázena výrony postvulkanických roztoků, které postupovaly porézními sedimenty podkrkonošské pánve. Tyto křemíkem velmi bohaté roztoky odumřelé kmeny araukarií, přesliček, plavuní a kapradin silicifikovaly a měnily je ve zkameněliny (fosilie).

Nejhojnějším typem zkamenělin v podkrkonošské pánvi jsou araukarity. Fosilie tohoto typu vznikly silicifikací (prokřeměněním) dřev karbonských až permských stromů – araukarií. Jejich výskyt je zvláště hojný v arkózách štikovských vrstev svrchně karbonského stáří, tedy v sedimentech, budujících převážnou část území v oblasti Pecky. Araukarity štikovských vrstev jsou fosilizovány křemenem a po rozřezání nemají výraznou kresbu ani nejsou leštitelné. Jejich krása spočívá v přítomnosti velkého množství drobných krystalků záhnědy, které způsobují třpyt těchto zkamenělin. Pros svůj třpyt dostaly tyto araukarity lidový název „třpytivec“. Třpytivec mohou sloužit k různým dekoračním účelům. V místních zahrádkách jsou z nich často vytvořeny Trosky či jiné hrady. U ostatních araukaritů prokřeměnělého typu se cení velikost a zachovalost celých kmenů. Kdysi na peckovském náměstí a na místním koupališti byly velké kusy kmenů araukaritů vystaveny jako ozdobné solitéry. Dnes jako neadekvátní torzo je kupa araukaritů na hradním nádvoří. Mimořádně velký kmen araukaritu je vystaven u Suchardova domu v Nové Pace. Pěkný solitér velkého araukaritu je umístěn na hradní vyhlídce za sochou Panny Marie při vchodu do peckovského hradu.

Velmi pěkné dekorativní araukarity se nacházejí v čisteckých pískovcích mezi Nedaříží a Studencem. Tyto araukarity jsou chalcedonizovány až opalizovány, na řezu mají pěknou výraznou kresbu a dají se velmi dobře leštit. Pro tyto vlastnosti jsou oblíbeným dekoračním kamenem a ozdobou každých sbírek.

Ze semilského a syřenovského souvrství jsou známy ze severního okolí Nové a Staré Paky, méně i od Borovnice, výskyt úlomků silicifikovaných kmenů kapradin – psaronií, přesliček – calamitů, plavuní – sigilarií a jejich kořenových púd – stigmarií. Nejznámějším výskytíštěm těchto fosilií jsou Balka severně od Nové Paky. Sběratelé těchto fosilií je vyhledávají pomocí tenkých ostrých ocelových tyčí, které zapichují do země a podle jasného zvonivého zvuku tyče při nárazu na kámen poznají, zda jde o kus silicifikovaného kmene či pouze o kus horniny.

České granáty - pyropy v nánosech potoků

Zatímco všechny předchozí drahé kameny byly spjaté svým vznikem s permskými melafyry či s permokarbonskými sedimenty a jejich stáří je asi 200 až 250 miliónů let, vznik českých granátů je mnohem mladší, a to 10 až 30 miliónů let. Dnes se granáty vy-

skytují ve čtvrtohorních náplavech mnoha podkrkonošských potoků, ale jejich vznik byl zřejmě spjat s třetihorními výstupy čedičové lávy.

Pyrop patří do skupiny granátů a jde o alumosilikát hořčíku – $\text{Mg}_3\text{Al}_2(\text{SiO}_4)_3$. Svě jméno získal z řečtiny podle ohnivé barvy. Pro pyropy české provenience byl ve šperkařském světě v době za císaře Rudolfa II. zaveden název „český granát“. Hlavní těžba českých granátů pochází z jižních svahů Českého středohoří v širším okolí Třebenic. Sytá červená barva českých granátů je dána příměsí 1,5-2% Cr_2O_3 . Pyropy s nižší příměsí chromu mají barvu do oranžova, kdežto pyropy s vyšším obsahem jsou nafialovělé.

V Podkrkonoší se pyropy vyskytují na mnoha místech, vždy však v menším množství. Většinou jde jen o drobná zrna, často silně korodovaná a popraskaná (K. Tuček: Naleziště českého granátu – pyropu v Podkrkonoší, nepubl. přednáška v Nové Pace, 1981, Minerál č. 6, 2000, s. 457-463). Pyropy z Podkrkonoší mají oproti kamenům z Českého středohoří značně kolísavý obsah Cr_2O_3 a tím i kolísavou barvu.

Tvrdost pyropu je cca jako křemene, tedy 7, jeho hustota je však mnohem vyšší a to 3,5. Podobně jako v Českém středohoří i v Podkrkonoší byly pyropy společně s úlomky mateřské horniny – peridotitů (olivínovců) vyneseny z hloubek na zemský povrch čedičovou lávou. Při zvětvávání čediče se odolná zrnka pyropu uvolňovala a dešťovými vodami byla splavována do místních potoků. V nánosech toků se díky své vysoké hustotě mohla na příhodných místech usazovat a koncentrovat. Takovými místy jsou nánosy v zákrutech potoků či na jiných místech, kde dochází ke zpomalení toku a v důsledku toho k sedimentaci, zvláště těžších zrněk pyropu.

Výskyty zrněk granátu byly v minulosti popisovány z nánosů mnoha potoků, nejbližší Pecky z Rokytky u Nové Paky, z Čistického a Kalenského potoka, Ždírnického potoka aj. Průmyslově se granát v nedávné době začal těžit z náplavů Kalenského potoka u obce Vestřev. Přímou v oblasti Pecky, vzhledem k výskytu čedičových sopek jižně od Borovnice (za Shnilým mostem) a u Stupné ve směru ke Zlatnici, by se granáty mohly nacházet v náplavech Lázeňského potoka a v nánosech Zlatnice.

Na závěr chci popřát mnoho štěstí při sběru drahých kamenů všem, zvláště mladým začínajícím sběratelům, kterým také především je můj článek určen. Sběratelství minerálů je krásným a zdravým koníčkem. Každý nalezený drahý kámen je v přírodě jedinečný unikát. Kopie v přírodě neexistují. U mládeže sběratelství vede nejen k ušlechtilé zábavě a sportovní zdatnosti, ale při zakládání vlastních sbírek kamenů také k systematickosti, která je předpokladem každé práce, zvláště vědecké.

Tak mnoho zdaru!

Prof. Ing. Jaroslav Havelka, CSc.

Byl jsem na dně hradní studně/-ny

fejeton

Ano, Léta Páně 19..

Byl příjemný červnový podvečer. V pět hodin odpoledne zavřel kastelán H. bránu hradu Pecka na prvním nádvoří za posledním turistou. Byl jsem vzrušen.

Celá naše akce byla utajena, u studny jsme stáli my tři spiklenci. Hřidel rumpálu byla omotána lanem, na jehož konci se bimbál báňský těžní kbelík. Karel zajišťoval kliku.

Nastupoval jsem k sestupu do hlubin středověku.

Ještě jsem měl kápu humoru, když jsem si na hlavu posadil hasičskou přilbu po dědečkovi. Pod krkem jsem měl fotoaparát Zn. PRAKTIKA CL 500 s bleskem, výzbroj doplňovala baterka zlodějka. Tak tak jsem se vtěsnil do otlučeného kbelíku, prsty z okraje pryč. Moje „kabina“ bude totiž narážet do stěn úzké díry. Rozměr 90 cm.

Pomalou mě spouštěli do studny – zpátky do historie.

Zprvu byly vlhké mechem porostlé skruže, poté do skály tesaná černá díra. Byly v ní zřetelně rýhy od špičáků kovkopů. Stopy tu zanechali horníci z nedaleké vsi Stupná, kteří tu v první polovině 13. století kutali kvalitní zlato a stříbro.

Vzduch houstnul, klesal jsem deset, dvacet...třicet metrů. Objaly mě první pochyby o tom, že „falešná studna“ byla vchodem do únikové podzemní chodby. Takto, že by se útekem mohla zachránit posádka hradu po dobytí? Ne.

STOP! Trhnul jsem jednou lanem. Bylo to znamení, že můj pád do hlubin mají zastavit. V hloubce asi čtyřiceti pěti metrů byla v dosud celistvém skalním podloží puklina. Černý otvor měl, odhaduju, asi výšku shrbeného člověka a jeho šíře stačila k protažení těla. Záhada číslo jedna. Je to vstup do podzemí chodby? Necítil jsem žádný průvan, ale hůře se mi dýchalo. Foto! Mačkám spoušť. Uvědomuji si, že otvor je orientován směrem k náměstí a do krypty kostela. Pověsti praví...

Dal jsem nahoru znamení k sestupu. Kbelík se zakymácel – a zhasla svítlna. Nastalo mrazivé ticho. Volám, ale ozvěna láme slova a není rozumět. Byli jsme dohodnutí, že kdyby něco selhalo, budu šplhat po laně vzhůru. Šplhal jsem tehdy čiperně jako veverka. Zápolím s baterkou, konečně! Ještě kus mě spouštějí, šajním na dno.

Hloubka 53 m a vymeteno. Ale přece! Hrábnu a nacházím úlomek keramiky. Výkláním se, trpytí se tu mince. Fotografuju. Je tu nedýchatelný smrad.

Trhám lanem a nahoře pochopili. Stoupám, tísnivý pocit mě pomaloučku opouští. Ahoj, občane! Pomáhají mně z kbelíku. Dík, povedlo se. Chlubím se mincí, čistíme ji – a zklamání. Žádný stříbrňák, ale peníz 1 Kčs z roku 1927. – Žádný zlatý poklad, který tu ukryli kdysi kartuziáni.

Šli jsme neobyčejný zážitek zapít do hotelu Koruna, stylově, medovinou. A znovu jsme přísahali: „Nikomu ani ň!“

Fotografie se povedly.

Později jsem se svým výletem do historie chlubil. A moje legenda o tajemném večeru nabírala u posluchačů důvěru.

Žel, studnu pro bezpečnost zazdili a nikdo jiný se už pod betonový dekl nepodíval. Jen já...

Miroslav Procházka

Vesnice na Peckovsku - Bukovina

Ves Bukovina u Pecky je částí obce Pecka a spravována je Obecním úřadem v Pecce. Svou obecní samosprávu měla do roku 1974. Tehdy byl ve vsi zrušen místní národní výbor a obec byla přidělena pod MNV v Pecce. O organizaci místních veřejných aktivit se poté do roku 1990 staral občanský výbor řízený radou MNV. Do roku 1850 správu obce obstarávali rychtářové, potom starostové a posléze předsedové MNV. K Pecce je též příslušná pošta i farnost.

Bukovina u Pecky je rozložena na vrcholu hřbetu Hůry (dříve též s přívlaskem Bukovinská), má dosud patrný kruhový tvar a je nejvýše položenou částí obce. Její nadmořská výška je cca 500 m n.m. Podnebí je tu poněkud drsnější, neboť není ze žádného směru fakticky chráněna od větrů. Vyšším vrchem je sice Krkonošská vyhlídka (532 m n.m.) nacházející se severním směrem od vsi, ale je přeci jen dosti vzdálena. V linii od západního směru podél vsi až po jih se táhne pás lesního porostu Hůry svažující se do bělohradské kotliny. Na opačné straně, v linii od jihu přes východní směr až k severu, jsou obhospodávané polnosti a za nimi výhled na vrch Valy, horu Zvičinu a dále na zalesněné hřebety vrchů za Vidonicemi.

Osídlení Bukoviny je jistě velmi staré, neboť ves je připomínána již koncem 13. století (údajně rokem 1267). Ve 14. století měla na vsi

Bukovině zapsáno své věno Zdeňka Poličanská, manželka Bořka z Poličan, jemuž patřila část Nové Vsi. Majitel Pecky Jan Litoborský z Chlumu koupil v 1. polovině 15. století mj. i tvrz Koštofrank, později přestavěnou a přejmenovanou na Bělohrad. Tím se Bukovina stala součástí peckovského panství. Při dělení peckovského majetku mezi tři bratry Škopkovými v roce 1594 připadla Bukovina s několika dalšími vesnicemi a hlavně tvrzí Bělohrad Petru Škopkovi. Ten se poté nadále věnoval správě svého bělohradského panství. Takže Bukovina opět patřila k Bělohradu. Její místopisná poloha ji tak předurčila jakýsi úděl vesnice na pomezí. Při vzniku okresů tvořil katastr Bukoviny hranici okresu Novopackého. Když došlo v roce 1960 k novému administrativně-správnímu uspořádání regionů, byla Bukovina přirozeně včleněna do okresu Jičín.

Do katastru Bukoviny u Pecky, kromě od středu vsi k jihovýchodu nepřiléhající vzdálených samot Chrást a U háje (také nazývané Vy-

strkov), patří i nedaleká osada Arnoštov (viz LP č. 1/2007). Ten k ní byl přiřazen při vzniku samosprávného okresu Novopackého v roce 1850.

Přístup do vesnice je od křižovatky ze silnice, která vede z Pecky přes Vřesník do Tetína, kde se napojuje na silnici z Lázní Bělohradu do Miletína. Tato cesta existovala již v dávných dobách a spojovala Jilemnici s Miletínem.

V Novopackém okresu jako silnice horecko-tetínská byla vystavěna v letech 1845-52. Na křižovatce k Bukovině u Pecky dosud stojí vysoký dřevěný kříž. Odtud vedená cesta prochází vsí a již v celé délce asfaltovaná vede do Arnoštova a pokračuje do Horního Javoří a dále do Bělé u Pecky.

Jméno vsi je zřejmě odvozeno od bukových lesů, které se nacházely a byly káceny v místě postupného osídlování. Původně se ves zřejmě nacházela jižněji,

ky, je místo nazývané Hrádek, které leží na vysoké stráni. Dodnes zachovaný příkop vytesaný do skály odděloval původní tvrzíště kruhového tvaru od přilehlé planiny. Jak se tvrz původně jmenovala, známo není, ale je domněnka, že zde stávaly zmíněné Bělušice. V současnosti jsou v těch místech ohospodávaná pole bez sebemenší památky na dávnou historii.

Obyvatelé se živili především polním hospodářstvím a chovem dobytka. Ze zemědělských plodin pěstováno bylo hlavně žito, oves, brambory, len a jetel. Pěstoval se tu i ječmen, hrách, vikev, pšenice, mák a krmná řepa. Kromě práce na polích živili se domkaři a menší chalupníci především v zimě i tkalcovstvím. Ve vsi bylo hojně ovocného stromoví, zvláště v Chrásti. V zápisu z roku 1904 je například uvedeno: "Sady v Chrásti vypěstoval hospodář a majitel Pech, znamenitý štěpař. Štěpařů samouků bývalo dříve dosti a štěpy a sazenice ovocné většinou vypěstovány v té vesnici neb aspoň v tom podnebí, kde také trvale zůstaly a dobře prospívaly, čehož nezvratným svědectvím byly krásně vyvinuté ovocné sady, jakých se není možno dodělati z dnešních štěpů odjinud přivezených." Z řemesel tu bývalo kolářství a výroba hrábí a košťát. Bývaly tu dva hostince (např. roku 1928 v domě č.p. 48, původně to bývala stará škola) a dva obchody se smíšeným zbožím.

jmenovala se Bělušice a postupem času se přesouvala do současné polohy. Mezi Vřesníkem a Bukovinou, vlevo od silnice do Pec-

Nejdéle byly poskytovány pohostinské služby a obchod u Kalenských v domě č.p. 30, a to do roku 1990. Tehdy, odchodem paní Kalenské do důchodu, tu skončil provoz LSD Jednota Nová Paka, které tu působilo několik desetiletí. Určitý čas ještě Jednota nahrazovala stálý obchod pojízdnou prodejnou s potravinami.

Od té doby si veškeré zásobování obyvatelé zajišťují sami, popřípadě využívají služby poskytované obchodníkem z Pecky panem Jiřím Manychem, který jim objednané zboží dováží.

V současné době tu je v provozu truhlářská dílna a nabízeny jsou práce klempiřské.

V zemědělství, jako ve svém hlavním zaměstnání, nyní pracuje celkem 8 lidí. V roce v září roku 1952 bylo ve vsi založeno jednotné zemědělské družstvo. Poprvé však ve vsi rachotil traktor z Okresní strojní stanice v roce 1949 o žních. Družstvo však valně neprosplávalo a jako většina JZD v té době došlo i v Bukovině k jeho zrušení v lednu 1955. Znovu bylo ustaveno 29.3.1958. Bukovinské JZD se postupně vybavovalo zemědělskou technikou a budovalo hospodářské stavby. V letech 1962 a 1963 to byla výstavba čtyřřadého kravínu, poté postaven skladovák, kolny na uskladnění zemědělských strojů a traktorů. V roce 1969 JZD koupilo budovu bývalé školy a v následujících letech ji stavebně upravilo na čtyři bytové jednotky pro své zaměstnance a jejich rodiny.

V roce 1974 došlo ke sloučení s JZD Pokrok Pecka společně s dalším JZD Kal-Vidonice a vzniklo tak jedno velké JZD Pokrok Pecka. Nyní na většině pozemků hospodaří a zemědělské objekty užívá 1. Podzvičinská a.s.

Oproti dřívějším dobám je i zde patrný značný úbytek obyvatel. Samotná Bukovina měla v roce 1900 v 52 staveních 227 obyvatel. V roce 1910 bylo ve vsi 50 domů a 205 obyvatel. V roce 1930 bylo 46 budov a 180 obyvatel. V roce 1970 bylo napočítáno 87 obyvatel a z toho jich bylo 24 v důchodu. Ve vsi bylo 53 domů, z toho však jen 26 trvale obydlených. V současnosti je v Bukovině u Pecky 32 obyvatel přihlášených k trvalému pobytu a je tu 40 obytných domů. Z nich většinu majitelé využívají jako chalupy pro krátkodobé rekreační pobyty.

Mnozí bukovinští občané se pro zajištění svých společných životních potřeb sdružovali a vyvíjeli činnost ve spolcích. Mnozí bukovinští občané se pro zajištění svých společných životních potřeb sdružovali a vyvíjeli činnost ve spolcích. V roce 1902 byla založena „Čtenářská beseda“, která byla v roce 1904 přeměněna na „Hospodářsko-čtenářskou besedu“. V roce 1918 Organizace rep. str., Okrsk. sdr. rep. dorostu v roce 1919, Meliorační družstvo v roce 1927, Družstvo pro rozvod el. energie v roce 1928. V roce 1932 byla založena Kampelička. V listopadu 1959 Vesnická organizace KSČ. V březnu 1960 místní skupina ČSČK. Zjišťování,

jak dlouho tyto organizace v obci působily, kdy ukončily svou činnost, by si vyžádalo hlubšího pátrání v archivech. V Bukovině u Pecky má dosud své sídlo Myslivcké sdružení Pecka. Například v roce 1975 odkoupilo od JZD starou drůbežárnu a zřídilo z ní odchovnu bažantů, které myslivci ve vhodnou dobu vypouštěli volně do přírody. Takto doplňovali místní zvířenu po mnoho let. Nyní má 20 členů, kteří se starají o zvěř ve smíšené honitbě o rozloze 3000 ha – od Bělé u Pecky přes Bukovinu u Pecky a Bezník do Horní Brusnice. Hraniční čára mezi honitbou MS Sýkornice (v regionu obce Pecka) je po silnici z Bělé u P. do Lhoty u P., dále na Rášina, nad Staňkov k Červenému kříži.

V obci byly půjčovány knihy ve veřejné knihovně. O počátcích a způsobu jejího vzniku není žádný záznam. V průběhu osmdesátých let min. století její činnost postupně ustala.

2. února roku 1895 byl založen Sbor dobrovolných hasičů, který působí ve vsi dodnes. Bukovina byla v minulosti často postižena požáry. Stávalo se to i při bouři. Obyvatelé si tedy na domy dávali instalovat hromosvody. Ve dvacátých letech minulého století čnělo nad střechami stavení celkem 77 hromosvodných tyčí, ale ani ty je neochránily v případě vadné instalace.

O založení hasičského sboru se zasloužil správce místní školy pan František Měšťan. V roce

1899 sbor opustili muži z Arnoštova, aby si založili sbor svůj. Za celou dobu existence nebyla činnost sboru přerušena, i když aktivita členstva byla v průběhu let kolísavá, ale mladé síly ji vždy oživily jako v této době, kdy jsou hasiči jedinou hybnou silou veřejného života na vesnici. Ve svém opatrování ještě mají původní stříkačku na ruční pohon. V pohotovosti však jsou připraveny motorové stříkačky PS 8, kterou získali v roce 1965 a silnější PS12. Pro přepravu používají Tatra T 805 a valník s oplachtěním. Sbor teď má 31 členů. Soutěžní družstvo mužů a nyní i žen se pravidelně účastní okrskových soutěží v požárním sportu, účastní se i dalších akcí.

Původní hasičské skladiště bylo na návsi mezi cestou a rybníkem. Na podzim roku 1959 byla zahájena stavba nového hasičského domu. V průběhu jeho výstavby bylo rozhodnuto zvýšit ho o patro. V nově vzniklých prostorách byly zřízeny kulturně-společenské místnosti. Kulturní dům byl úplně dokončen provedením venkovní omítky v říjnu 1966. To už ale v budově více jak rok fungovaly úřadovny MNV a JZD a konány byly veřejně-společenské akce. V roce 1977 byly před domem vysazeny dva bílé smrky dovezené od hajného z Kruhu u Jilemnice. Mezi nimi položený mlýnský kámen byl dovezen z nedaleké Hůry, kde se dříve z kamene tesaly pro mlýny v okolí.

Obec měla svou školu, je-

jíž začátky sahají až do roku 1808, kdy se na Bukovině vyučovalo po staveních. V roce 1822 usnesli se tehdejší občané společně s Arnoštovem a Horním Javoří zřídit si školu společnou. Poněvadž Arnoštov ležel uprostřed, byl zvolen za sídlo školy. Protože však nebyla žádná školní budova, stěhovala se škola i s učitelem z Arnoštova do Horního Javoří, pak do Bukoviny a opět do Arnoštova do domu č.p. 11, kde byla od roku 1832 do roku 1840. Počet dětí byl velmi značný. Chodila jich 108, opakujících 78. V roce 1840 postavili v Bukovině novou školní budovu č.p. 48 na návsi nad rybníkem a škola se tam přestěhovala natrvalo. V letech 1855 až 1865 byla k bukovinské filiální škole přiškolená obec Vřesník. Výnosem zemské školní rady dne 12. května 1885 bylo povoleno obci Horní Javoří odškolení od Bukoviny. V roce 1899 byla v obci postavena nová budova na okraji vsi směrem k Arnoštovu jako jednotřídní škola pro Bukovinu a Arnoštov, ve které se vyučovalo do roku 1958. Do vyšších tříd děti docházely do měšťanské školy do Pec-ky. Proč ke skončení výuky

ve vsi došlo, uvádí záznam z tehdejší doby: „V tomto roce stalo se, což není dřív myslitelné. Uzavření školy pro nedostatek dětí. Před padesáti léty nás bylo v učebně až 70 a dnes po odečtení starších, kteří navštěvují osmiletku v Pecce, ani ne 7. Jednu výhodu to přineslo. Ve všední dny dojíždí pro děti autobus ráno a odpoledne je zas přiváží.“ Od té doby do Základní školy v Pecce děti docházejí již od první třídy. V letošním roce je to již jen jeden žák. Autobus do vsi stále zajíždí jen ve všední dny a to vždy ráno před sedmou hodinou, když jede do Pecky a po poledni cestou z Pecky v pondělí, středu a v pátek. V úterý a ve čtvrtek do Bukoviny odbočí před 16. hodinou.

Školní učebna byla po zrušení školy upravena na kulturní jizbu. Byl do ní umístěn televizor zakoupený Okresní osvětovou Besedou. JZD, které budovu v roce 1969 získalo, ji rozsáhlými stavebními úpravami změnilo na bytový dům. V současné době jsou tři byty ze čtyř v osobním vlastnictví uživatelů.

Z minulosti lze připomenout, že útrapy válečných dob zasáhly i Bukovinu u Pecky. Krutě ji stihla pohroma třicetileté války, neboť ještě roku 1651 tu bylo 16

rodin se 48 dospělými osobami. V LP č. 2/2006 jsou uvedeny vzpomínky Václava Čeřovského z Bukoviny na válku prusko-rakouskou v roce 1866. K vojsku v letech 1. světové války 1915 až 1918 bylo povoláno z Bukoviny celkem 38 mužů a z Arnoštova 23. Několik jich bylo raněných, v zajetí a dva z nich se z bojišť domů již nevrátili. Na konci 2. světové války v prvních květnových dnech 1945 padl Emil Plecháč z Bukoviny. O stále německé hlídcehlásce umístěné od roku 1943 na vrchu Krkonošské vyhlídky, jejímž úkolem bylo hlídat vzdušný prostor, bylo psáno v LP č. 1/2007 (o Arnoštovu). Částečné zásobování 9 vojáků musela zajistit obec.

šelo počátkem května a potom až v polovině září. Již tehdy se začalo uvažovat o zřízení vodovodu ze Žernoutky, ale pro veliký náklad bylo od záměru upuštěno. Obdobně se hovořilo v roce 1934 po třech suchých letech. O stavbu projevilo zájem 16 sousedů, bylo provedeno vyměření trasy, změněna vydatnost pramene, staviteli dodán neúplný rozpočet. Pro velký náklad opět ze stavby sešlo a ve vsi počaly kopat další studně. V roce 1952 se skutečně začal veřejný vodovod budovat. K jímání vody se využil vydatný pramen pod lesem před úpatím svahu k Arnoštovu (druhý pramen napájející Žernoutku). V roce 1957 byl dokončen vodojem na vrchu svahu za

Vodu pro své živobytí obyvatelé vesnice získávali ze studní. Obecní studně s pumpou je dodnes na návsi u rybníčku. Povrchová voda je sváděna do Rokelského potoku, který se vine jako nevelká strouha lučinami od Chrástí a vlévá se do Javorky pod Dolní Novou Vsí.

V mokrých letech nouze o vodu ve vsi nebyla, ale za trvalého sucha se muselo pro ní jezdit až k Arnoštovu do Žernoutky. Například v suchém roce 1904. To pr-

hřbitovem. Úplné dokončení stavby vodovodu včetně domovních přípojek a zapojení bylo provedeno v roce 1958. Vodovod je společný s Arnoštovem a byl později protažen až do nové salaše a tří krajních domků v Horním Javoří. V roce 1986 byla dokončena stavba pro posílení vodovodu z dalšího nedalekého pramene. V roce 1992 byla pro vodovod využita voda z vrtu provedeném při geologickém průzkumu 84 m hlubokého. Voda v něm vystou-

pala do výše 43m pod zemský povrch.

Vodu pramenící nedaleko od Bukoviny používali v dřívějších dobách i obyvatelé v Pecce.

O vedení dřevěných trub přes bukovinské pozemky do Pecky byl koncem 17. století spor. Ukončen byl roku 1703 narovnáním, podle něhož měli dostávat bukovinští sedláci, přes jejichž pozemky roury vedly, ročně 2 zl. 9 kr. z peckovské kanceláře.

Elektřina byla do vsi zavedena v roce 1928. Nejprve bylo ustaveno Družstvo pro rozvod elektrické energie, které mělo 16 členů. Jeho činnost byla zahájena hned počátkem ledna. V březnu začaly práce a 26. července byl elektrický proud zapnut. Zavedení elektřiny do vsi nebylo ale zas tak jednoduché. Vyžádalo si značné finanční náklady a to rozdělilo obyvatele na ty, co byli pro zavedení a kteří byli proti. Oponenti sepsali rozsáhlý protest, který byl nošen po vesnici a dáván k podpisu. „Pohled oponentů byl, že kdo je pro, je bohatý, a kdo proti, je chudý, a bylo rozhlašováno, že ta prokletá elektrika vyžene lidi z obce

a z baráku. Na každého člena družstva se pohlíželo jak na vraha neb loupežníka, neb nejméně jak by z Kartouz utek.“

Občané se snažili a snaží svépomocí udržovat veřejná prostranství a zařízení v obci sloužící a usnadňující život všem obyvatelům v provozuschopném stavu. Jedná se zejména o trvalý problém s údržbou místních cest, provádějí údržbu obecní studně, čištění rybníku. Kanalizace okolo něho byla vybudována v roce 1984. Další kanalizace vedená po vsi o délce přes 200m byla budována po částech v dalších letech. V pořádku je udržován hřbitov. Hřbitov byl zřízen v druhé polovině roku 1924 z toho důvodu, že na hřbitov do Pecky je daleko a v zimním období cesta často nezpůsobila. Zároveň bylo usneseno, že obecní kříž stojící u školy byl převezen na hřbitov, kde stojí dosud.

V roce 1977 nově byla zbudována točna pro autobus a postavena zděná čekárna. Na návsi stojí socha sv. Jana Nepomuckého, kterou tu nechali postavit místní obyvatelé B.Šnajdr a Chuděný v roce 1734. Byla to první socha tohoto světce na

peckovské farnosti. Oprava sochy včetně oplocení byla prováděna v roce 1934.

29. května 1919 se uskutečnilo slavnostní sázení dvou lip Svobody. Sice ty původní v suchém létě uschly, ale na jaře 1920 byly nahrazeny jinými. 28. května 1933 byla vysazena další lípa k 60. výročí narození předsedy vlády Dr. Antonína Švehly. Z nich stojí dvě, ale jedna už také poškozená musela být stažena řetězem.

Zvonička na návsi má též svou historii. Stála tu už v roce 1788. Nová byla postavena 3. listopadu 1909. V prosinci 1917 jí byl odebrán zvonek pro válečné účely. Nová zvonice byla zhotovena v roce 1985.

Ač z výše uvedených počtů obyvatel je zřejmý jejich značný úbytek, domy zůstávají a ve většině jsou svými majiteli udržovány v dobrém stavu, ba některé září novotou. Jsou zde postaveny i nové domy a vzhledem k tomu, že díky rozvoji osobní přepravy již není pro mnohé lidi v produktivním věku nezbytné mít zaměstnání v místě bydliště, vyhledávají si k trvalému pobytu místa v pěkné krajině venkovského klidu. I do Buko-

viny u Pecky přicházejí mladí lidé.

Na Bukovinu u Pecky také vzpomínal učitel a spisovatel K.V.Rais, jehož otec se v Bukovině narodil a prožil tu své mládí v č.p.12.

Přes Bukovinu u Pecky vede modře značená turistická stezka z Pecky přes Krkonošskou vyhlídku a pokračuje starobyloou cestou přes Hůru do Lázní Běláhoř. Tato cesta, po které za večerního šera 23. února roku 1621 naposled odjížděl z hradu Pecka v doprovodu žoldnéřů zatčený Kryštof Harant z Polžic a Bezdružic vstříc svému krutému osudu, je turisty stále používána a v dobách, kdy v Arnošově bývala otevřena hospoda, byla mnohem frekventovanější.

Údaje uvedené v tomto článku byly čerpány z vlastivědné monografie Novopacko, ze záznamů v obecní kronice Bukoviny u Pecky, v knihách zápisů SDH a občanského výboru s využitím pamětí pana Josefa Trybenekra, jemuž tímto děkuji za vstřícnost a ochotu.

Konec seriálu Vesnice na Peckovsku.

Petr Pavel

Ze vzpomínek Františka Plecháče (1909-2001) ze Staňkova čp. 6 na léta v rodné Bukovině

Ve škole za války světové

Tíha doby válečné dolehla i na nás ve škole. Zejména v zimě, když nám došlo uhlí, třeba na tři týdny, my musili zůstat doma. Osnova učební obohacena byla o různé předměty. Tak jednoho dne poslal nás pan

učitel František Měšťan sbírat mezi občany staré hadry, druhý den opět nás všechny sebral na ostružinové listy, prý na čaj pro vojáčky. Při trhání nás povzbuzoval k pili vykládáním, jak vlastenecký skutek činíme, a tak to šlo den ze dne - na kopřivy na šaty

vojáčkům, sbírat hmoždíře, kliky, zkrátka kdejaký kus mosaze či mědi, pokud si to lidé neschovali, a těch různých sbírek na různé ty válečné akce - k nespočtení. Ovšemže to naše stálé fechtování, jak jsme my kluci tomu říkali, moc občanů netěšilo. Ješ-

tě dobře, když jsme dostali, horší bylo, přišli-li jsme s prázdnem - to nám pan učitel udělal hrozné kázání.

Povšechně možno říci nouze - nouze - nouze !!!

A byla o vše, nejen o potravu, ale o vše, kam ses ohlédl. Většina nás psala

své úkoly na balicí papír, ale i ten nebyl, a tak pamatuji se, jak s kamarádem Jarkou

Festou z Arnoštova, byvše posláni pro uhlí do dřevníku, oloupili jsme páně učitelům záchod o všechen papír – měli tam samý na jedné straně jen popsany – dopisy atd. Horší bylo, že jsme se obávali jej použít ve škole, abychom se neprozradili. To nebylo štětců, tužek, kružítek, rysů, barev, gum a jak se ty všechny pomůcky jmenují. Barvy měla celá třída jenom jedny, ty měl pan učitel na skříni a vydal jen v čas potřeby.

Do školy chodil jsem v ženských odložených perkách (botách, pozn. red.) maminčiných, kalhoty ze ženské sukně přешité měly tolik záplat, že byly jako tříčtvrteční prkno silné. Školní moje sešity, deníky, měly papír z homolového cukru, jakož i desky – z černého obalu homolí.

Hrozná nouze o gumy působila nám starosti, zvláště při kreslení. Tehdá ještě nebylo tolik velocipedů

jako nyní, po celé obci sotva tři, měl jsem opravdu chuť ukrojit si kousek pláště z kola bratrancova, jen strach před „nalízáním“ tomu zabránil. Čím odstranit tedy pravopisnou chybu v sešitě či chybu na výkrese opravit? Tuto otázku zodpověděl jsem si, když jsem spatřil na zápraží u Jupiterů, válečných uprchlíků polských, s jejichž syny Idzikem a Abrahamem jsem kamarádlil, pár bot, u kterých jsem k svému nemalému překvapení zjistil gumové černé podpatky. Srdce mé poskočilo radostí, nepozorován vrhl jsem se na ně. Ježto byly již ochoděné, gumy za moc nedržely. S kořistí bohatou utíkal jsem domů. Pánečku, bylo po nouzi !! Na kousky jsem ji rozřezal a musel podělit žebrovníci kamarády. Nejméně potěšen byl asi žid, vida boty bez kramfleků. Avšak i malou radost z toho vzal pan učitel, vida naše prodřené sešity i výkresy. Jal se pátrat po příčině, výsledek byl, že nám tyto gumy zabavil,

vhodiv je do kamen, ovšemže náhradu nám dát nemohl, mělť sám jednu gumu, a ta byla ještě v nebezpečí. Rádi jsme si ji, když odešel, ve stolu vypůjčili.

Něco ze strašných dob válečných 1914-1918

26. července 1916 přijelo do Bukoviny od Kolonyje z Polska jedenáct uprchlíků. Byly to rodiny Jupiterů a Špimerů, s chlapci Jupiterovými Ažou a jeho bratrem a sestrou jsme si hrávali vyjma sobotu oblíbenou jejich hru „palic“ o boby a kukuřici. Sobota byla zasvěcena bohoslužbě, tento den trávili čtením svatých knih, sedíce na záspi a hrachovině a přitom prozpěvující. Tak poznali jsme jako kluci, jak židé jsou zbožní. Po celou sobotu žádný člen rodiny netkl se práce, stůl pokryt ubrusem a rozžaty dvě svíce, okna otevřena. Pobožnost odbývali venku na záspi neb v zahradě, jejich nepřítomnosti využily slepice a okny nalétaly dovnitř k nemalému pohor-

šení modlících se židů. Jupiter byl dle osob sdělení velmi zámožný, měl v Polsku cementárnu a dvorec, přijel k nám na mnoha vozech as s pěti páry koní. Tyto koně pásli hoši u Kalu v Březině, koně i vozy ze značné části potom prodal a půjčoval do tahu sousedům. Zbožnost jejich byla veliká, při slově „Bůh“ se hluboce ukláněl a smekal. Děti naučily se ve škole psaní, čtení a část i počtům, ovšem velmi hrubě. Po válce se odstěhovali a poslali ze své vlasti panu učiteli pozdrav.

Ještě dnes vidím bělovlasého stařečka Kociána, jak velmi plakal, když mu vzali jeho zvoneček na návsí, na který třikrát denně zvonil a lidi ku modlitbě vybízel s nepokrytou hlavou. Když zakoupila obec 28. srpna 1918 nový zvonek, dovezl ho tento stařeček na trakaři ozdobený lipovým chvojím do Pecky k posvěcení, ježto žádný prý ho nechtěl véztí vozem. Od těch dob zase Kocián zvonil.

Z rodinného archivu

Karel Václav Rais – Buditelé (1885)

Je to smutné, ale pravdivé: hledáš-li tak lístky o starých učitelích českých, dojista přesvědčíš se jako já, že ty duše nejryzejší, hlavy nejnadšenější, srdce ze zlata, měly život smutňoučký, den ze dne samá trpkost! Vzpomínám si na celou řadu vrásčitých, běloučkových hlav, jež smutně trnily na suchém těle, jež poznaly jenom bídu a psotu, jež dře-

ly se do únavy a dřímaly na bídné podhlavniče – ale umřít si nepřály, protože bývala jim každá hodina drahou již pro ty děti a – národ ...

Bukovinský pan učitel Chalupa byl jeden z nich, zažil toho také, až jde hlava kolem, prosím vás, v chudém venkovském baráku, v kruhu bratříků a sester, na preparandě, v nízké jizbě pohorské

školy slasti nekvetly, zvláště přidal-li pán Bůh hromádku dětí.

Ale vidíte, to právě pana učitele těšilo, dokud kolem starodávného stolu sedaly drahé jeho duše, zářil vždy blahem vroucím a jsem jist, že brambory na loupáčku chutnaly mu lépe nežli leckomu bažanti. Když však pochoval ženu, syna studenta a starší dceru, všechny

ve třech letech a všechny na soucotě, zbělala popelavá hlava sněhově, tváře zvráskatěly a tělo se přiklonilo. Zůstala mu ještě jediná dceruška, poslední dítě, roztomilý ru-sovlasý díblík.

Ale jak pak má smích vroubiti ústa, jak mají oči zářiti, když ustaraná hlava dobře ví, že nebude to trvat ani rok a rusá hlavička bude tam hluboko

pod zemí. Při souchotinách to jinak nechodí ...

Nechtějte, abych psal o tomto děsném roce, o lůžku, na kterém vadla něžná květina, o tom pluku bolů a muk ...

Pan učitel Chalupa zůstal na světě sám, nezbylo mu nic, nežli čtyři hroby, trochu starého harampádí a balíky knih ...

Do školy chodil jako jindy, protože čas odpočinku ještě nepřišel, děti se k němu tulily jako v letech minulých a radost jejich byla i radostí jeho. V podvečer scházeli se do školy muži již starší, pro poučení si tam chodili, ty balíčky knih a vroucí slova sivého učitele byla lákadlem mocným.

Knížek ve vesnické škole přibývalo, sousedé sami přidávali a mnohý stavil se o trhu u městského knihkupce, aby přinesl nějaký svazeček.

A když některý ze synků vesnických se povedl a tatíček ho poslal na studie, byla první prázdninová cesta studentíkova k starému Chalupovi, který toho sice neměl v hlavě tolik, jako učení páni ve školách ve městě, ale za to, co v hlavě jeho bylo, zářilo zvláštním ohněm, kterému nebylo možno odolat a který naprosto oněm učeným pánům scházel.

Starý Chalupa byl hlava prostá, která nemohla se rovnati přestudovaným mozkům, ale nad lečím, co studentici ze škol přinesli, zachmuřilo se jeho čelo, ruka rozpačitě pohladila šedivé proudy vlasů a rty třesavě řekly: „Vidíš, synku, tak tomu přece jenom nevěřím, ale jinak, víš,

věřití tomu nemusíš. Na, tuhle ti něco půjčím, čti!“

Knihy, které synkům půjčoval, byly: Pospíšilovské špalíčky spisů Klicperových, Tylovy spisy, Němcové, Jana z Hvězdy, a bylo-li již tuze zle, sáhl pro kroniku ...

Synek se po několik dní neukázal, ale zato vycházel pan učitel na procházku kolem domků synkových rodičů a vida na zahrádce studenta ležícího v huňaté trávě s hlavou skloněnou do knihy, usmíval se a šeptal: „Ten je můj a nikdo mi ho nevezme!“

Bloudek, učiněný bloudek – takových jest již tak málo!

Když jsem ho jedenkrát navštívil, s nadšením upřímným vyprávěl mi, jak se mu jeden synek vydařil, ještě sice studuje, ale „tuhle se podívej“, doložil a vyndal pečlivě zabalené knížky modlicí po své nebožce a ukazoval mezi listy vložené výstřižky drobných básniček ...

„Tatíček má starost“, aby mu to synka nesvedlo se studii, ale já říkám: At', což nesběhl Tyl, víte, kmotrě, Tyl!“ a kmotr mlčí, ale oko zazáří mu plamenem.

Starý Chalupa kuchtil si sám, topil si sám – nepotřeboval toho všeho mnoho. Když ho dali do penze, odstěhoval se do světničky, kterou rád mu vděčný žák připravil v domě svém, a držel se málo doma. Často sotva za týden se vracel, až se vesnička divila, jakže to staré nohy snesou, stále běhati.

Znali ho již po celém okolí, poznávali ho z daleka, nosil vždy modrý uzlíček

a v něm knížky ...

V chalupách se již těšili – za prvních návštěv se naň sice trochu hněvali, leckdo se ušklíbl, že zbytečno za potištný papír vyhazovati peněz, ale později dočkati se nemohli, brzo-li zjeví se obrys skloněné postavy s uzlíčkem v ruce. Jindy klusal do města, aby dal naplnit bedny, kterou potom po uzlíčkách roznosil.

Inu, bloudilo tenkrát takových lidiček mnoho, farář František (František Petera Rohoznický) z našeho městečka byl zrovna takový, celou kapitolu mohl bych i o něm napsati. Scházeli se spolu ti dva braši šediví a potom běhali po kopcích. Farář František neroznášel jen knížky z fary, ale snášel zase do fary divné haraburdí, které se starým Chalupou leckde vykopali, všelijaké nože, nádoby, podkovy, ...

Až k smíchu to bylo, když vídávali je lidé, jak spolu po kopcích brousili, každý motyku na rameně a uzlík v ruce. Říkali lidé, že kdyby starý Žižka vstal z mrtvých, na naší faře že našel by všecko, čeho by potřeboval, aby ve staré slávě mohl jeti do nebe.

Všelijací lidé se také k naší faře sbíhali, každý mluvil sladce, aby jen nějaký ten kus lacino vymámil, že prý pro muzeum v Berlíně, v Drážďanech, ve Vídni. Ale farář František nedal a neprodal, až jednomu, jenž uměl kouzelně mámiti, prodal bronzový náramek – přijde prý až do Vídne. Ale když navštívil ho pan učitel

Chalupa, byl chud'as ztrápen, sotva mluvil, že přece jenom toho dělati neměl, že Bůh ví, kam to zašantročí a pro nás to byla přece jenom krásná památka. Naříkal na svou starou hlavu, že se přece ještě dala omámiti. Pan učitel jen se usmíval, ale když lamentace bylo přece jenom již mnoho, sáhl do šosu svého modrého kabátu a podal náramek Františkovi.

„Jářku, důstojný pane, pro památku! Byl také u mne, poznal jsem náramek hned, nechati jsem mu to přece nemohl. Mluvil jsem, jak jsem uměl, o vás, jak asi již truchlíte – nu přece ho to chytlo, viděl snad, že jsme taková dva staří šťáralové, že máme jen to. Prodal to, ale s výdělkem, pane bratře, ale jen když to zase máme, pro památku na podruhé!“

Již je tomu všemu hezky dlouho, starého Chalupu i faráře Františka dávno již zakopali, ale památka jejich žije, ne sice po celé vlasti, ale v horských vesničkách vypravují si o nich, když dočtli kapitolu a než rozejdou se ku spaní. Těm dvěma památka ta dostačí! Víme, že častokrát v tiché noci rozletí se duchové jejich tam k šedým domům matičky Prahy, do síní českého musea a těkající od památky k památce, kývnou na se a usmějí se: „Víte, jak jsme tohle vyhrabali? Tenkrát tam na Hrádku ...“

A šťastní vznesou se ku hvězdnému nebi.

*Vybrala
Věra Trybenekrová*

Karel Václav Rais - Ze vzpomínek I

III. Rodina - otec

Otec můj, jak jsem již pověděl, byl ze živnosti v nevelké pohorské vesnici Bukovině, v kolatuře peckovské. Žilo se tam selsky prostě, v chlévech, v stodolách byl pořádek, ve světnicích, až někdy na ta kuřátka, čisto. Živili se tím, co hospodářství dalo, jen boží hody, pouť a posvícení se slavily. Strojili se postaru, krojů svých se drželi dlouho a možná, že staří chodí v nich aspoň částečně dosud. Selky, zvláště kde měly dcery, potrpěly si na hojnost peřin, jejichž cíchy byly kanafasové, pruhované, jen starší ještě modré bavlněné, vzorkované. Nad stolem do rohu, v němž visíval ověšený křížek, bývaly tmavé rohatiny a za nimi malované talíře, misky a jiné bílé nádobí, na stěnách visely obrázky malované na skle, v oknech zelenala se bazalicka, muškát, fuksie, pelargonie, rozmarina, v zahrádce pod okny květy petrklíče, karafiáty, růže, rozrůstala se máta, resedka, šalvěj, boží dřevce, bez i šerík. Kromě rodinných událostí bylo hospodářství hlavním předmětem sousedských hovorů: mluvilo se o tom, co právě v polích konali, posuzovala se úroda, co kde mlátili, jak to platí, kde dostali telátko, co utržili za bulíka, za koně atp. Přibyl-li někde do stavení občanek, povídalo se, kdo budou kmotry a jak slavné budou strojít křtiny, stonal-li někdo, posuzovali nemoc svým prostým způsobem: něco se mu dalo do

hlavy, do prsou, do života, nějak marodí, zdá se mi, že chátrá, vysychá, a zlý stav nemoci vyjadřovala slova: museli mu poslat pro doktora. O nemocech mluvili klidně, beze vši sentimentality, a nemocný chorobu svou také klidně a trpělivě snášel. Povolali-li někde kněze s Pánembohem, sešlo se do domu půl vsi, zemřelého doprovázel na Pecku někdo z každého stavení.

Hospodáři a hospodyně se starali, aby se živnost v rodě udržela a aby se všecky děti slušně zaopatřily. Z té příčiny pečovali, aby nevěsta přinesla do stavení, kolik tam bylo třeba, aby mladý hospodář mohl sourozence vyplatiti. Sňatky se uzavíraly tedy s těmi ohledy, na ně pamatoval i syn, než začal za některou chodit. Láska mladých lidí zpravidla nebývala nějak divoká, rozcitlivělá a manželství potom bývala klidná. Práce, lopota, starost zajaly mysli úplně. Že se snad také vyskytly případy, jež se vymykaly vyjetým kolejm, rozumí se při lidských povahách, i v tom konservatismu vytvořených, samo sebou. I zde se stávalo snad ledaco podobného, co zpracovávali spisovatelé prstonárodních selských povídek, v nichž tvrdost rodičů měla hlavní slovo. Ale nebyla to vždycky tvrdost, lakota, hamižnost, častěji byl to prostý, houževnatý selský rozum zděděný. Jen tak se živnosti udržovaly v celosti!

Když rodiče mladší syny a dcery zaopatřili a budoucího hospodáře oženili, šli na vejměnek. Stala-li se při tom zaopatřování rodiny nějaká chyba, nesprávnost, nepodařila-li se volba nevěst, hlavně té domáci, nemívali staří vejměnek spokojený a nedělalo to dobrotu. Tak hospodář za hospodářem prožíval svůj život ...

Byl-li některý, že nekráčet správnou cestou, nestaral-li se o hospodářství, o rodinu málo dbal, nebyl u nikoho v přízni. Rozhazovačů mnoho nebývalo, nebyloť tak dalece zač rozhazovati, leda chytil-li se někdo něčeho jiného, např. handlu s dobyt看, s obilím, kde se naskytovala příležitost ke karbanu a k pitce.

Celkem vládla v obci i po vůkolí šetrnost, spořádanost a lidé si vypravovali, kolik kde mají na kapitále, co budou dávat dcerám.

I byla tedy Bukovina tichá, řádná obec a slýchával jsem ji nejednou chváliti a to ne jen doma.

Otec můj, jako všechny selské děti, musil již od mladosti dělati, nač stačil. Do školy chodil doma a vypravoval mi, že jednu dobu se učili v nevelké světnici, kde paní učitelová také vařivala i právala, někdy v nepřítomnosti mužově ho zastupovala a tu prý se stávalo, že některý neposlucha dostal mokrým hadrem.

Na pohorských červenných půdách, jež na Bukovině zdělávali ještě

hakem (hakovali), pěstovalo se hlavně žito, ječmen, oves, hrách, len, brambory, zelí hlávkové, hlavně červené, dumlíky (tuřín), jetel, vikev, ale pšenice málo, cukrovka snad žádná. V chaloupkách a v barácích mnoho se tkalcovalo, zvláště v zimě, po lnu se tu řemeslně zpracovávala hlavně bavlna, ale po domácku dělaly se i potom plátna a kanafasy. V městě Pecce a v okolí slýcháváme dosud z obložených baráček tlouci nebo rachotiti stav a dle zvuků poznáváme dílo: při tkalcování bavlny to vytrvale stejně rachotí, při zboží lněném bidla vždy po přestávkách dvakrát, třikrát zatlukou. Tkalcí přijímali bavlněnou osnovu na vále i balíky outku od faktorů, jimž potom hotové zboží i prázdný vál na trakařích odváděli, živobyťko měli z toho velmi ubohé. Otec můj se také vyučil tkalcovně a vedle toho muzice, za svobodných let chodíval též s muzikanty hrát, pískaje na klarinet nebo škrtaje houslový sekund. Snad i na některý plechový nástroj uměl. Věděl, že jsa synem mladším, doma nezůstane, že se pro živobytí bude mít co ohánět, a proto se připravoval, jak se dalo.

Otec můj, matka má byli nám bytosti nejdražší, nade všecko povznesené, vzory naše ve všem – bytosti vroucně milované po celý, celý život! (zkráceno)

*Vybrala
Věra Trybenekrová*

Všechny cesty vedou do Pecky 4

aneb Putování za lidovými chaloupkami na západ a jihozápad od Pecky

Když jsem třetí část svého putování za krásnými roubenkami Pecky a jejího okolí nazval loni posledním, netušil jsem, že se za rok budu muset svým čtenářům omluvit za nepravdu. Během mé dovolené v srpnu 2006 totiž začala na Pecce moje výstava fotografií z těchto putování, která trvala až do konce října a byla - k mému velkému potěšení - místními občany velice vlídně přijata. Kromě přípravy a vernisáže této výstavy jsem však ještě stačil navštívit další vesnice mezi Peckou a Novou Pakou, kde jsem rovněž objevil zajímavé lidové stavby a na přání paní Věry Trybenekrové - hlavní pořadatelky mé loňské výstavy - jsem se uvolil napsat čtvrté pokračování, které už opravdu vyhlíží jako poslední. Ale znáte to ...

Protože první z „nových“ vesnic leží až u Nové Paky, zvolím pro první fázi svého putování jednu ze svých nejmilejších cest v okolí Pecky. Z jejího náměstí se vydáme po žluté značce ve směru na Borovnici (spolu se zelenou do Borovničky) z kopce kolem milých chaloupek do údolí Brodku a z něj po silnici kolem hřbitova. Kdo se však chce před ním pokochat zpětným pohledem na peckovský „Betlém“, musí již bohužel počítat s rušivým vlivem novostavby č.143, která měla být rozhodně nižší. Nedaleko za hřbitovem odbočí žlutá značka dolů do areálu koupaliště, přejde Javorku a po pra-

vém úbočí lesa začne stoupat k rybníčku Krakůvka, na jehož hladině se zrcadlí nejen hradba jerusalémského lesa, ale i penzion Myslivna.

U něj žlutou značku opustíme a jdeme lesem vlevo vzhůru po široké cestě a poté stále dolů okrajem lesa a loukami až k ohybu silnice ve vsi Stupná, kde narazíme na modrou značku z Borovnice do Nové Paky a právě tímto směrem míří i naše kroky. Značka hned nato silnici opustí, kolem hezkých roubenek stoupá do lesa a posléze kolem barokního kříže a po poli nás dovede na rozcestí, kde se zprava připojuje cesta od Vidochova. Zde se nezapomeneme ohlédnout a vychutnat si krásný výhled na Zvičinu, pak zahneме stále po značce vlevo a přes les brzy přijdeme k místní komunikaci poblíž zemědělských objektů, odkud se vlevo otvírá další nádherný výhled na Pecku a Zvičinu.

Vpravo pod námi se v mělkém údolíčku skrývá vesnice Vrchovina a my se k ní vydáme klesající silnicí, ze které brzy vlevo odbočí modrá do Nové Paky. Krátce nato uvidíme po levé straně archaickou roubenku č.35 s neobvyklým břidlicovým štítem, naproti v mírném svahu zajímavý dům č.38 s lomenicí a nedaleko pod nimi roubenky č.33 a 31. Kdo však chce ještě vidět pěknou roubenku č.5 s lomenicí a zejména velmi starý roubený dům č.4, musí dojít až k hlavní (a bohužel dost frekventované) silnici z Nové

Paky do Trutnova.

Z Vrchoviny se vracíme zpět nejlépe až ke kravínu - kdo se však v krajině dobře vyzná a pole nebudou „proti“, může již před koncem Vrchoviny odbočit vpravo do svahu (směrem na jih) ke kótě 524 m s pěkným rozhledem a pokračovat ve stejném směru k zelené značce - a od něj se dáme po poli vpravo k jihozápadu do místa, kde pole končí v „lesním úhlu“. Zde stojí zajímavý kříž, od nějž klesá dolů lesem výrazná cesta k zelené značce z Pecky do Nové Paky. Po ní se dáme vpravo a příjemnou cestou nad Štikovskou roklí (kde občas burácejí motory) klesáme k východu z lesa, odkud je to již jen kousek do Štikova.

Tato ves se připomíná již v r.1543, kdy byla osídlena českými kolonisty, kteří ve třicetileté válce vymřeli; peckovští kartuziáni ji pak osídlili Němci, ale během tří století byla znovu počestěna. Na jejím okraji se dáme vlevo dolů ke kapličce kolem roubenky č.35 a pokračujeme do dolní části vsi (silnicí na Pecku), kde vlevo u požární nádrže stojí rouben-

ka č.9, poblíž přes silnici roubenka č.6 a téměř u dolní stanice autobusu pozoruhodný roubený dům č.2 s krásnou lomenicí. Od něj se vracíme po silnici až nad kapličku, kde se dáme silnicí vlevo do jižní části vsi k jiné silnici, po které vede červená značka z Nové Paky na Pecku. Po ní pokračujeme vlevo krátce přes les, za kterým se k nám zleva připojí žlutá značka z Nové Paky do Horní Nové Vsi a vpravo se otevře výhled na údolíčko s Valdovem, nad nímž vede železniční trať ze Staré Paky do Ostroměře.

To už je před námi vesnička Přibyslav (připomínaná r.1654) se známým hostincem u silnice, naproti němuž stojí - na místě, kde byl zabit a oloupen mnich - smírčí kříž s ukřižovaným Kristem, pod nímž je lebka se zkříženými hnáty. Ještě než si Přibyslav prohlédneme, vyplatí se nám pokračovat za pěkných výhledů asi 10 minut po silnici do Radkyně, kde hned u ní vlevo objevíme spanilou roubenku č.25 a pod ní v dálce na louce roubenku č.35. Pak se vrátíme zpět a poblíž

Přibyslav

smírčího kříže, který si do svého cestovního deníku zakreslil v r.1833 Karel Hynek Mácha, konečně odbočíme vlevo dolů malou silničkou do Přibyslavi. Na dolním konci vsi nás vpravo upoutají nejprve krásný a památkově chráněný roubený dům č.12 s kabřincem a pěknou třípásovou lomenicí, pak mladší zděný dům č.14 z r.1885 a za ním pozoruhodný roubený dům č.15 asi z r.1760, stavěný do písmene

L a pyšníci se dvěma štíty.

Abychom nemuseli znovu vystupovat k hostinci u silnice a pak se nechat vést žlutou značkou vpravo dolů po „výhledové“ louce a příjemnou lesní cestou k silnici (ale každému podle jeho gusta - třeba když někdo chce znovu vidět pozoruhodný smírčí kříž), pokračujeme z Přibyslavi silničkou k oblouku železniční tratě a za chvíli vyjdeme na silnici Valdov-Uhlíře, po níž se dáme vle-

vo nejprve vzhůru a pak stále dolů. Zleva se mezitím připojí žlutá značka, ale na silnici s námi dlouho nevydrží, protože hned za lesem pokračuje vpravo strání do Horní Nové Vsi.

Krátce nato nás vítají první chalupy vesničky Uhlíře, mezi nimiž silnice udělá pěkné „S“ a pak již spěchá dolů do údolí Javorky. U kříže se vzpomínkou na uhlířské padlé v 1. světové válce odbočíme cestou vlevo do strání, abychom si prohlédli zachovalou roubenku č.13 a zejména pěkně obnovenou roubenku č.39 s lomenicí a boční pavlačí. Pak se vrátíme zpět, kousek pod křížem vpravo pod silnicí nepřehlédneme roubenku č.26 a za chvíli odbočíme cestou mírně vlevo, která vede kolem další pěkně zachovalé roubenky č.16. Od ní již není daleko k „naší“ silnici, která hned nato ústí do silnice z

Lázní Bělohradu do Bělé a u jejich křižovatky stojí poslední uhlířská roubenka č.34.

Ted' nás čeká asi dvacetiminutový „asfaltový“ pochod hezkým údolíčkem Javorky proti jejímu proudu do Bělé, kde nalezneme „starou známou“ červenou značku a tou se dáme vpravo na Pecku. Nesmíme však přehlédnout vlevo u silnice - již za plotem moderního penzionu - krásnou sochu Korunování Panny Marie Nejsvětější Trojicí z r.1842, o které jsme si při loňském putování nic neřekli. Takže na závěr vězte, že je dílem J.Kuhna, jenž je autorem mnohých soch v okolí Pecky - městečka, kde naše dnešní pout' asi po půlhodině končí.

*Mgr. Petr Luniaczek
České Budějovice
12. 5. 2007*

Uhlíře.

Čilý stavební ruch v Pecce před osmdesáti lety

Při čtení peckovské kroniky jsme se dozvěděli, že v obci vládl v letech 1926 - 1927 čilý stavební ruch: „Po rozejití se komitě k uctění památky Kryštofa Haranta zbylo větší množství peněz, z nichž utvořen fond na zakoupení pozemků kolem hradu a zbytek věnován na podstřešení hradu. Plány vypracoval zdejší stavitel Hynek Poslt a daroval je obci. Cihly dodával pan Vík z Radkyně. Při dovozu šindele a cihel propadl se most v prvním a druhém oblouku od zříceniny počínaje. Musil býti proto opraven, což si vyžádalo nemalého nákladu. Vedle toho byly kleštěmi staženy stěny hradní. Hořejší části zdí byly vyspárovány. Obec dala ze dříví nařezati prkna, kterých se při

stavbě upotřebilo. Ze zbylých prken obecních dal zhotoviti odbor KČT schody na půdu. Mimo to pořídil jmenovaný odbor za předsednictví náměstka starosty Bílka do všech jednacího otvorů okenních okna a rámy. Okna dělali p. Rais, Čapek a Fajman. Zbylé trámy byly zasazeny do otvorů stropu v prvním poschodí, aby byly připraveny pro případné podstropení hradu a nehnily na dešti. Vedle této konány byly na hradě nouzové práce. Odklizen byl rum z klenutí v místnostech prvního poschodí a tam nalezen v krajní místnosti na straně severní pěkný krb a vylejvák. Vyházený materiál se odvozl do strže na straně jižní. U mostu na severní straně vybrán materiál pod

Veselkou, když se tato propadla, materiál ten tlačil na stěny a vychyloval je z jejich stability, takže hrozily sesutím. Přitom byly objeveny původní bašty, kolem nichž teprve venkovní zeď byla později patrně postavena. Hrad Pecka nabyl nyní docela jiné tvárnosti a krásný pohled zjev se zraku cestovatele, kráčí-li po silnici z Bělé do Pecky.

Na místě starého pivovaru, který byl zrušen a jež koupil hostinský z Bělé u Pecky František Groh a spol., vystavěny byly dva dvojdomky na starých sklepech. Ty dostaly čísla 235, 236, 237 a 238. Stará pivovarská zeď i lednice byly zbořeny a podél silnice vystavěn byl dřevěný plot. Na místě zahrady Dobřenských vedle silni-

ce vedoucí od kostela k vinopalně postavil Ph.Th.Dr. Kudrnovský pěknou vilu, jež dostala číslo 230. Nad rybníkem Tešnovem postavena byla menší vilka Františky Vokaté. Na místě stodoly u čísla 6, kterou koupil obuvník František Vágner, postavil též nový domek číslo 231. Na přední straně radnice byla pořízena nová omítka a současně zhotovena byla nová okna. Omítka byla dokončena dne 27. srpna v předvečer pouti peckovské. Stavitel Hynek Poslt postavil pro pana Josefa Noska na místě staré stodoly pana Františka Raimunda proti opatrovně novostavbu čp. 227. V letním období válcována silnice z Pecky do Bělé.“

-vt-

Mé vzpomínky na Pecku II.

V prvním patře našeho domu byly dva byty. Jeden veliký, pětipokojový. Tam už za dědečka bydlel lékař a měl tam i praxi. Před válkou to byl dr. Večeřík, po válce, za nás, dr. Tomáš, pan doktor, správněji: pan Doktor. Paní doktorová byla paní Doktorová, ta tam bydlí dodnes. Byla to naše podmínka při prodeji, že se v domě nebudou po dobu života starých nájemníků provádět žádné změny, které by nájemníky vyhnaly. Doktorovi-Tomášovi byli oba horalé, z Krkonoš. Mluvili krkonošským dialektem, což se mi moc líbilo. Paní Doktorová měla tři sestry, jedna z nich, Zdenka, bydlela s Doktorovými, dokud byla svobodná. Byla od rány, a když zrovna myla schody a my chtěli nahoru, říkala rozčileně: „Že tě majznu tou handrou?“ Děti byly Doktorovy, Honza a Pepík Doktorů, Zina Doktorová, dnes Vejvodová, a Jirka Doktorů. Stalo se, že přišel pacient a ptal se: Paní Doktorová, je pan Tomáš doma?

Vedle Doktorů byl dvoupokojový byt, ve kterém už před válkou žila paní Zlatníková se třemi syny. Paní Zlatníková ještě za nás chodila zpívat na kůr. Zpívala krásně! S ní zpívala paní Stavitelová (vlastně Novotná) a kostel byl při mši vždycky plný. Mařenka, co myla u Roubalů v hospodě nádobí, pospíchala v neděli na desátou, na hlavě placatou žínylkovou čepici, která by dneska byla ohromně módní. Scházeli se lidé z okolních vesnic - muži, rolníci, měli vesměs tmavé obleky, určitě jejich sváteční a jediné, ženy měly na hlavě barevné šátky. Nic nám neušlo u okýnek

v půdním patře. Někdy jsme taky chodily na mši, pana faráře Kalenského jsme měly rády. Hrozně ráda jsem se účastnila Vzkříšení a v létě, myslím, svátku Jana Husa. Na venkově to nebylo tak nebezpečné chodit v neděli a o svátcích do kostela. V pozdějších letech si už ale i na venkově mladí, kteří chtěli udělat nějakou kariéru, dávali pozor na to, kam v neděli chodí.

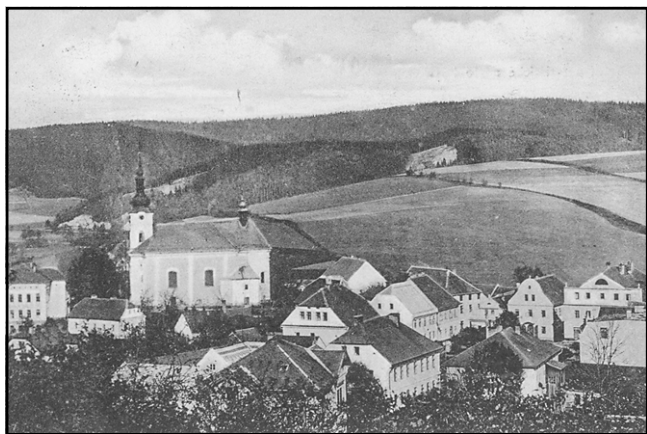
Po paní Zlatníkové se nastěhovali Noskovi; Láďa Nosek byl peckovský rodák, z krásné chaloupky pod kopcem, a v té chaloupce jeho žijící matka znala ještě naši babičku i Blanku s holčičkou. S paní Jarmilou jsem jako dítě ráda rozšafně rozmlouvala. Pamatuju se, jak mi líčila své trudné dětství kdesi na Příbramsku; říkala, že má nemocné nohy od toho, jak musela do prudkého kopce nosit těžké náklady. Představovala jsem si jakési alpsky strmé svahy na tom Příbramsku a paní Noskovou, jak stoupá nahoru a jde téměř kolmo k tomu kopci. Jejich děvčata, Gita a Lenka, byla o víc než deset let mladší než my, s těmi už jsme si nehrály. Když dnes potkám na pouti Gitu nebo Lenku, už mi ten věkový rozdíl nepřipadá tak veliký.

Schody na půdu byly stejně vysoké jako ty, co vedly do prvního patra, ale schodiště bylo užší. Vlevo byly rozsáhlé prostory půdy, sestřenice Hana i bratranec Ivan stejně jako já, když zavřeme oči, cítíme vůni té půdy, asi prachu. Vpravo byl vodovodní dřez, okrouhlý a starodávný, jako ten dole v síni, a pak dvojce dveře do našich náramných pokojíčků.

Nad tímto půdním patrem byl ještě prostor pod střechou, tam se vylezlo po malých schůdkách. Veškeré ty půdní prostory byly velice tajemné, zůstalo tam několik předmětů po tátových rodičích: stála tam krásná obrovská nádoba na pražení kávy; v poválečných dobách se všechno vyhazovalo, vstříc radostným zítřkům, dnes by se nám ta věc hrozně líbila. Oba pokojíčky byly přeplněné postelemi a skříněmi, ale nikdy nedošlo ke stavu, že by si býval někdo neměl kam dát věci. Už vážně nevím, jak to mohlo být tak geniálně zařízeno a zorganizováno. Mytí se konalo v jiné části půdy v lavorech, které byly podle jakéhosi hygienického programu (samozřejmě mojí mámy) rozděleny tak, že v některých se myli jenom někteří a spodní části těl se taky myly v jiných lavorech než horní části, přičemž už nevím, jestli jsme měli nějaká zvláštní nařízení, kde končí horní tělo a začíná dolní. V každém případě ale nejhorší zdravotní problém, jaký si za ta nesmírná léta pamatuju, je, že se pozvracela sestřenice Helenka, ale nikoli proto, že by bývala onemocněla, to si tam ani nikdo, stran prostoru, nemohl dovolit!, nýbrž spořádala několik kilo třešní, které jsme chodili krást na hrad (jestlipak si někdo dneska ještě může tak krásně zakrást a přitom se báječně hodiny bavit s místními pubertálními krásavci?) a pak se pořádně na to napila. V posledních letech našeho pobývání v domě zorganizoval můj geniální otec splachovací záchod, též na půdě, který vystavěla Jednota. Něco

vystavět musela, my jsme za ty pokojíčky platili činži, a v inkriminované době byla stržena ta hradní věž obsahující záchod v přízemí a záchod v prvním patře na pavlači, a obyvatelům prvního patra vybudovala Jednota vlastní toalety. Kuchyň byla mnoho let, dokud tam ještě bydleli Kobrovi, dole i s putykou; později se dalo vařit v mezipatře mezi prvním patrem a půdou v místnosti, kam se kromě plynové bomby a sporáku vešlo ještě tak půl osoby. A teď už vycházím před dům; zavažte mi oči, já vás ještě dnes Peckou bezpečně provedu!

Pro mléko jsme chodili k Šepsům do malého krámků; většinou tam byla fronta, ale bylo to zábavné, staří se hádali s mladými, odjakživa bývali všude na světě mladí drzí a starší se jim snažili vštěpovat móresy. Někdy jsme s Hanou musely jít do Lhoty pro kozí mléko a to jsme musely vypít; byla to podmínka, abychom směly jít „na kino“. Dnes bych asi raději vynechala to kino! Pro zeleninu a někdy i kytky jsme chodili k Vitochom za rybník, ti měli zahradičství. Pro vejce se putovalo třeba do Vidonic mnoho kilometrů; zástup vedl vždy můj otec a byl nazýván vejcovod. Maso prodával na náměstí pan Fejfar, který po otci zdědil i hotel na náměstí; masa bylo ještě třicet let po válce málo a dělaly se s ním podpultové obchody, dozajista proti jiným hospodářským hříchům v komunistickém státě zanedbatelné; nicméně to postačilo při jakémsi maléru, myslím, že se kdesi na trati srazilo auto a právě vezlo ilegální maso,

Pecka ve 30. letech. Ilustrační foto. -archiv hradu-

k tomu, aby pana Fejfara na mnoho let zavřeli.

Na náměstí byly už před válkou hotely dva; ten druhý měli Roubalovi. U Fejfarů to bylo méně luxusní. U Roubalů býval, to bylo ještě za nás znát, před válkou elegantní hotel; před válkou nebyla transportní síť tak rozvinutá a na letní byt se jezdilo povětšinou tak do sta kilometrů. Po válce Roubalovi dále hotel provozovali, ale se stále narůstajícími potížemi. Někdy v padesátém roce byla v hotelu na školení jakási komunistická parta a jeden člověk se v pokoji zastřelil. Možná, že byl psychicky nemocný. Po tom se ale nepátralo, prostě zavřeli pana Roubala coby zodpovědného činitele! Pan Roubal se vrátil z vězení s podlomeným zdravím a brzo zemřel. Paní Roubalová byla rodačka z Krkonoš. Sama vedla kuchyň. Nasbíraly-li jsme si my děti borůvky, přinesly jsme je do kuchyně, paní Roubalová nám udělala kynuté borůvkové knedlíky s tvarohem, takové, jaké už nikdo nikdy nikde nebude mít. Pamatuju se, že porce stála pět korun. V restauraci byli zaměstnání nebo pomáhali všichni tři Roubalovic synové včetně manželek. Zdeněk jen o dovolené, ten byl zaměstnán v Ústavu farma-

cie a biochemie v Kouřimské ulici a jako takový byl jedním z podnětů k mému rozhodnutí studovat chemii. Ale i jako vypomáhající uměl báječně nalévat polévku z kovových hrníčků, které se nosily na podnosu z kuchyně. Hrozně jsem toužila po takovém hrníčku. Říkal taky řízeček, salátek, knedlíčky, jak se slušelo a patřilo, tak to říkají číšníci, když přijímají objednávky a když servírují, dodnes. Už nikdy nikde nebude chutnat řízeček a bramborový salátek tak jako u Roubalů o pouti! K Roubalom jezdila ještě dlouho po válce honorace, člověk poznal na chování lidí, kam je může zařadit;

pan docent Příbyl jistě nebyl po válce s pětičlennou rodinou žádný finanční magnát, ale choval se jako pan docent. Kdežto když se někde objevil pan soudruh, bylo to okamžitě znát, i když měl jistě zajištěnější život. Příbylovi měli tři syny - Rudolfa, Martina a Honzu, kteří s námi hráli na koupáku volejbal. Ale jinak chodili do jiné party, která se scházela u Grünerů, tedy u Malých, na zahradě; chodili tam i krásní synové peckovského rodáka doktora Kocha, Mirek a Sidol (vlastním jménem Zdeněk, které ale většina našich vrstevníků ani nezná).

Kromě docenta Příbyla byli u Roubalů v létě ještě jiné vědecké kalibry jako Kmentovi s Milánkem, který je dnes docentem ve Vinohradské nemocnici, nebo ředitel Ústavu v Kouřimské Blum. Když jsem přišla v roce 1963 na fakultu, jen jsem zírala; pana docenta Simona, nesmírně sympatického člověka s brýlemi ale vážně, jako dalekohled, jsem do té doby znala jen z výčepu u Roubalů, když jsem tam šla do pultu pro pivo! Každě

léto byl u Roubalů taky pan tajemník. Chodil o elegantní holi a vypadal velice majestátně. Ptala jsem se mámy o několik desetiletí později, čeho že byl tajemník; máma se domnívala, že ničeho, ale mezi těmi všemi hosty s tituly mu paní Roubalová asi titul udělila. U vchodu do hotelu stála vitrína s minerály, které se na Novopacku hojně vyskytují, a nějaký předmět, snad lavice, potažená červeným plyšem. Za socialismu hotel chátral a chátral, osazenstvo se měnilo a působilo rovněž zchátraleji. Když jsme tam s Hanou v devadesátých letech trávily týden, válely jsme se smíchy; předčítaly jsme si navzájem nahlas z brožury o revoluci 1945 v Pecece a v souvislosti s revolucí o konspirativní skupině, která se scházela v pokoji č.1, který jsme právě obývaly my s Hanou. Pokoj vypadal v těch devadesátých letech, jakoby tam právě krátce předtím bývala prošla nejméně skupina partyzánů i s tankem! Pokračování v příštím čísle LP!

*Zevzpomínek Věry Trnkové
SRN, září 2003*

Ze střípků mé paměti 4

Snop, panák, stoh

Pokud vám tato krátká slova připomínají hlupáka, štamprličku a hromadu barevných nepotřebných leťáků, tak mně tato slova připomínají úplně jiné věci. Pamatuji si, že při žních se obilí vázalo do snopů a stavěli se z nich panáci, do řady s pevným počtem snopů při sklizni žita a ovsu a s jiným počtem při sklizni pšenice. Pole s panáky, to byl krásný obrázek léta.

Pak se obilí svezlo do stodol, začalo foukat ze strniště a začínal podzim.

Dnešní střípek vzpomínek chci věnovat Pepíkovi Šturmovi a panu „Němému“ od Šturmů. Stále se vracím na Žizkov, kde stála Šturmova stodola (dnes Tázlarovi čp. 258). Byla u ní ještě patrná kulatá plošina, kde byl umístěn žentour, používání zvířecí síly už nepamatuji. Do stodoly

svážel obilí z pole Pepík Šturm s párem koní, kteří u Šturmů pracovali na poli, byli zapřaháni do povoznických vozů a do pohřebního vozu na poslední cestě nebožtíkům. Pepík jim načernil a naleštil kopyta, přes hřbet jim přehodil černý, zlatou stuhou obšitý přehoz – a koně už věděli, že teď musí jít za doprovodu hudby slavnostním pomalým krokem.

Tihle rozumní koně se při svozu obilí do stodoly jednou nečekaně zastavili. Jejich kočí jim prý dával pokyn k dalším krokům, ale oni stáli. Byli rozumní – na příjezdové cestě spala malá holka. Měla jsem a mám stále dobré spaní. Pepík Šturm mě tehdy vzal do náruče a odnesl k babičce. Spala jsem dál a tak vše znám jen z vyprávění.

Na Žižkově byla místa na hraní pro děti u stodoly, u máchadla a ve skále (Šturmova pískovna). U máchadla bývala velká hromada plaveného písku. Písek na potoce propíral pan mlynář Podzimek a než ho prodal, tak nám sloužil jako krásné pískoviště. Stávaly tam hračky, dělaly se bábovičky, voda byla na dosah v potoce. Na máchadle se máchávalo prádlo, ale i všechny děti ze Žižkova.

Jako děti jsme sledovaly a milovaly všechny polní prá-

ce. Po žních, po sklizni lnu a brambor, se začalo mlátit obilí. Vymláčená sláma se opět svazovala do snopů, vyvážela se před stodolu - a to byl prostor pro schovávanou nebývalé krásy. Při jedné schovávačce se nám ztratil Slávek Vyhnálek, nebyl odpykán, a tak jsme svorně pokřikovaly – vidíme tě, vylez apod. Slávek nebyl nikde, a tak už ho nikdo nehledal a hrálo se další kolo.

Ilustrační foto.

V této chvíli vyšel ze stodoly „Němý“ od Šturmů a začal rychle odklízet jednotlivé snopy a dělat si tak cestičku do středu stohu. Vysvobodil tak dusícího se Slávka, který sklouznul z vrcholu stohu po snopech na samé dno. Této události jsem byla přítomna, to už jsem byla školáčka a Slávek byl můj spolužák. Dodnes žasnu nad činem pana Krause, snad se ten pan „Němý“ tak jmeno-

val. Byl v plné práci ještě s dalšími lidmi při mlácení obilí. Nikdo si našeho hraní nevšímal. Vymláčená sláma se posléze vracela do stodoly, a tak nás nechali „řádit“ na stohu. Byli jsme nerozumné děti, které úplně pohltila hra, a přitom mohlo dojít k neštěstí. Byl tam ale pan „Němý“, který měl instinkt, který všem ostatním chyběl.

Tady bych mohla udělat tečku a čtenář by si mohl odychnout, že už je konec vzpomínání. Tečka nebude – píš o 30. letech minulého století. Teď žijeme v 10. letech 21. století a já jsem právě nedávno zjistila, že Slávek žije v Hořicích. Neviděla jsem ho téměř sedmdesát let, ale doufám, že dostanu odvahu, vyhledám ho a zeptám se ho na tu schovávanou ve stohu.

Vzpomínala
Helena Blažíková

Doplnění článku v LP1/07

V příspěvku „Co znamenal postrk za starého Rakouska-Uherska?“ je citována vzpomínka pana ing. Jaroslava Čerovského o posledním posláním „šupem“ z Prahy do Pecky, které se týkalo Františka Groha z Bělé. Pravdivost příběhu nám potvrdila paní Holubová z Pecky, která má ve svém rodinném archivu fotografii Františka Groha i s popisem druhé strany z četnického oddělení. Díky této zachované fotografii můžeme celou událost datovat – stala se na podzim roku 1923 a popisované osobě bylo 58 let.

Jméno:	Groh František
narozen:	1865
obec narození:	Bělá
okres:	
obec přísluš.:	Kováčská
okres:	
zaměstnání:	bez
způsobilost:	slabomyslný
číslo spisu:	
velikost:	142 cm.
oči:	modré
vlasý:	černé
vousy:	holé
poznámka:	
Fotografován u policejního ředitelství.	
Praha, dne 12. 11. 1923.	
Čís. d.	43385
Čís. f.	

Zálesáci Kryštofa Haranta – Pecka

Československý Zálesák – svaz pro pobyt v přírodě

Začalo to v roce 2002 na podzim. Zaujalo mě jak tábořit a přežít v přírodě.

Toho roku jsem dostal prv-

Bambiriáda 2007

Na Bambiriádu jsme jeli jako obvykle vlakem. Vyjeli jsme v pátek 25. 5. v půl osmé ráno z vlakového nádraží v Nové Pace a po hodině a půl jsme přijeli na hlavní nádraží v Hradci Králové. Jelo nás 12 včetně Poutníka. Od vlaku jsme šli rovnou k našemu stanovišti v areálu Bambiriády a vystřídali dva naše kamarády, kteří tam byli už od čtvrtka. O naší opičí dráhu a jiné disciplíny byl velký zájem. Náročný den jsme zakončili návštěvou Aqua centra. V bazénu jsme si zahráli „kohoutí zápasy“ a po absolvování různých vodních atrakcí jsme se řádně unaveni vrátili do Domu dětí. Hned jsme zalezli do spacáků a v mžiku usnuli. V sobotu ráno přijeli vedle našeho stanoviště zástupci Armády České republiky, což pro nás bylo zajímavým zpestřením. Kromě našich zálesáckých vědomostí jsme si rozšířili i vědomosti z vojenské oblasti. Kolem páté hodiny jsme stanoviště sbalili a přesunuli se opět na hlavní nádraží, odkud nám jel v šest hodin vlak. Plní zážitků jsme se před půl sedmou vrátili do Nové Paky.

Myšák (Míra Vojík)

**Oddíly Zálesáci Kryštofa Haranta,
Mladý Zálesák a Vlčí Stopa
pořádají**

Letní stanový tábor

na tábořišti Vlčárna ve Valdově.

Program tábora je oživit nebo dostat nové znalosti z oblasti táboření, žití v přírodě, první pomoci, slaňování, topografie a mnoho dalšího.

Také proběhne celotáborová hra Ztracené město.

Termín tábora je 28.7. - 11.8. 2007.

*Bližší informace v klubovně Zálesáka
v budově ZŠ Pecka.*

*Klubovna je otevřena
každou středu od 15 do 17 hodin.*

ní „foglarovku“. Byl rok 2003 a v únoru jsem se dozvěděl, že na Pecce bude oddíl ČS. Zálesáka. Náborová a první schůzka se konala 21. února. Naš vedoucí přezdívaný Poutník...

Teď je rok 2007 a náš oddíl Zálesáci Kryštofa Haranta funguje čtyři roky. Zúčastňujeme se střediskových, ale i celorepublikových soutěží pro Zálesáky. Vždy se umístíme na velice dobrých předních místech. Také se zúčastňujeme jako pořadatelé Bambiriády v Hradci Králové. Nyní se náš oddíl skládá

z jedenácti členů. Letos jedeme na pátý tábor, který pořádáme. V červnu bychom chtěli uspořádat Den Zálesáka na Pecce pro veřejnost. Tímto vás zveme (hlavně děti), abyste si mohli vyzkoušet některé z činností ČS. Zálesáka. Datum a místo konání zveřejníme na nástěnce v samoobsluze.

Orlík (Michal Pavel)

Jasná zpráva z tábora smůly

fejton

Milá maminko,

prosím tě, pošli ihned botasky, jednu jsem ztratil při honbě za pokladem a belhám se v jedné. Včera jsme měli k večeři smaženici z hub a je nám všem zle. I já ležím, to je dobře, moc toho nenachodím. Mám hlad, dnes byl k večeři bramborák, malinký jak lívanec. Ze studně se vytratila voda, tak se moc nemyjeme, aby bylo na polívku. V noci jsme hráli honičku „na bludičku“. Super. Dvě holky se ztratily a já si o pařez rozbil koleno. Usnul jsem na hlídce a za trest musím škrábat brambory. Půl pytle! Do stanu se nám nastěhovali mravenci a škvoři. Mám poštípanou pravou tvář, jelikož spím na levém boku. Naš stan dnes získal za úklid Vlajku čistoty, jsem na sebe pyšný. Pošli mně luk a šípy, bude indiánská bojovka. Bratrá Kazetu pokousal toulavý pes baskerrvillský, odvezli ho na infekci, takže si velíme sami. Špatně se mi píše. Vyřezávali jsem tomto a já se šmíknul nožem. Tu botasku potřebuju levou, na levou nohu. A taky, prosím tě přibal JODISOL, mám na sobě tři klišťata a nechť se pustit. Dík.

Adresa: Tábor U Spadlé šišky

Družina Mývalů, bratr Píďa

Zlámaná Lhota čp. 123

**Občan Miroslav Procházka
507 82 Pecka 244**

Hasiči soutěžili ve Staňkově

V letošním roce se hasiči z 15. okrsku sešli na prvním kole hasičské soutěže ve Staňkově u příležitosti 110. výročí založení jejich sboru. Místní hasiči uspořádali soutěž na již tradičním místě na návsi u restaurace Čeperka v sobotu 12. května.

Po polední dešťové přehánce se soutěžící sjeli do Staňkova na 14. hodinu. Na zahajovacím nástupu přítomné hasiče pozdravila starostka Pecky Hana Štěrbová a poté se družstva rozešla na jednotlivé disciplíny.

Na štafetě jsme letos měli poprvé k dispozici elektronickou časomíru, která přispěla ke zvýšení přesnosti měření a sjednocení podmínek pro všechny soutěžící.

V požárním útoku již tra-

dičně začala nejprve soutěž žen. Po jejím skončení následoval požární útok „Staré gardy“. Zkušební hasiči divákům dokázali, že ze svého umění nic nezapomněli. Poté se rozběhla hlavní soutěž mužů.

Soutěž probíhala hladce a výrazně ji nenarušila ani krátká intenzivní přehánka. Oproti předcházejícím ročníkům se všem zúčastněným družstvům podařilo soutěž dokončit bez diskvalifikace.

Zpestřením celého odpoledne byla účast profesionálních hasičů z Nové Paky, kteří přijeli se svým novým hasičským speciálem na podvozku Tatra a umožnili všem zájemcům seznámit se s jeho moderní výbavou.

Početným divákům i soutěžícím odpoledne rychle

uteklo. Organizace byla dobře zajištěna a samozřejmě nechybělo ani nezbytné občerstvení. Po páté hodině odpoledne tedy mohlo dojít k závěrečnému nástupu s vyhlášením nejúspěšnějších.

Z 10 družstev kategorie Muži nás budou v okresním kole zastupovat vítězové z Vidochova I. Na druhém

místě se umístil domácí Staňkov a třetí místo obsadila Lhota I.

Mezi Ženami si postup na Okres vybojovaly hasičky z Vidochova, následované Bukovinou a Lhotou.

Po vyhlášení výsledků následovala večerní zábava, která se protáhla do časných ranních hodin.

Dušan Pavel

Sezónní akce na koupališti

5.7.

Cyrlometodějský pohár - turnaj ve volejbale

VII. ročník

Taneční zábava hudební skupiny VESTOJE

Letní kino

7.7.

III. kolo TPO

14.7.

Beach volejbal VI. ročník

21 - 22.7.

Peckovská struna II. ročník

Folk a Country festival

Letní kino

28.7.

Nohejbal - turnaj tříčlenných družstev

4.8.

Mistrovství Pecky v triatlonu

11.8.

IV. Kolo TPO

Dřevěný Ondráš - IV. ročník

divadelního festivalu

Letní kino

12.8.

Peckovská sluníčka - turnaj žen v beach volejbalu

18.8.

Hasičská olympiáda

Taneční hasičská zábava skupiny VESTOJE

25.8.

Pout'ový pohár - nohejbalový turnaj Open

VI. ročník

Letní kino

Společenská rubrika

Oslavili svá životní jubilea

Ve 2. čtvrtletí letošního roku oslavili svá životní jubilea tito naši spoluobčané:

- Jiřina Kodymová ze Lhoty - 85 let
- Miroslav Vais z Vidonic – 80 let
- Ludmila Havlová z Bukoviny – 80 let
- Augustin Plecháč z Horního Javoří – 85 let

Všem jubilantům přejeme do dalších let pevné zdraví, hodně spokojenosti a osobní pohodu.

Navždy nás opustili

- Milada Knapová z Pecky
- Jiřina Kovářová z Pecky
- Stanislav Müller z Pecky
- Božena Straňková z Bělé

Věnujme jim tichou vzpomínku.

Vítání občánků

V neděli 24. června 2007 se uskuteční slavnostní přivítání nových občánků do života.

Budou přivítány tyto děti:

- Mariana Součková z Bělé
- Matěj Sůra z Bukoviny
- Jan Labašta z Pecky
- Adéla Suchánková z Bělé
- Matouš Suk z Bukoviny
- Nikola Hamanová z Pecky

Rodičům přejeme hodně trpělivosti, pevné zdraví a jen samou radost ze svých ratolestí.

Další číslo Listů Peckovska vyjde v září. Příspěvky můžete průběžně vhazovat do novinové schránky umístěné na chodbě obecního úřadu (vlevo dole za lítacími dveřmi).

Uvítáme jakékoliv návrhy, podněty a připomínky.

Uzávěrka příštího čísla bude 31. srpna 2007.

Listy Peckovska

Časopis přátel Harantova městečka, vydává Obecní úřad v Pecce.

Červen 2007, ročník XVII. Řídí redakční rada ve složení: Věra Trybenekrová,

Miroslav Procházka, Petr Pavel, Šárka Kodymová,

Marie Pavlová, Vlasta Drábková

grafická úprava Věra Kociánová

E-mail: obec.pecka@centrum.cz, http: www.obec-pecka.cz

Počet výtisků 300

Cena 15 Kč (rozšířené vydání)